Leto V., štev. 235 | Ljubljana, torek, 7. oktobra 1924 | Poštnina pavšalirana | Cena 2 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20·— Din
za inozemstvo 30·— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekovn. zavodu štev. 11.842

Ljubljana, 6. oktobra.

Komaj pol leta traja takozvani «levi», demokratični kurz v obeh glavnih zapadnoevropskih državah, ki sloni na delavski stranki v Angliji in na radikalno-socijalistični večini v Franciji. In še predno se je mogel novi kurz uživeti, poglobiti in pokazati svoj «raison d' être», že se maje v temeljih in nastaja vprašanje, ali je bila ta nova smer v Evropi le trenuten, kratkotrajen pojav, ali pa je res oznanjevalec popolnoma nove dobe v zgodovini, dobe likvidacije vojne in povojne anarhije, uvod v končno mirovno stanje.

Ne sme se zanikati, da so se v kratki dobi vladavine angleške delavske stranke in francoskega levega bloka storili krepki poskusi, da evropska politika krene na novo pot. Londonska konferenca, na kateri je bil sprejet Dawesov načrt, je bila prva etapa te poti. Druga etapa je bilo pravkar končano zasedanje Zveze narodov. Dawesov načrt je imel nalogo, spraviti s sveta težko politično krizo, ki jo povzroča cel povojni čas nerešeno reparacijsko vprašanje, ženevska konferenca pa je izdelala načrt obveznega mednarodnega razsodišča, ki naj bi stopilo na mesto krvavega obračunavanja z orožjem. Tretja etapa bi bil sprejem Nemčije v Zvezo narodov decembra letošnje zime, dočim bi razorožitvena konferenca junija meseca l. 1925. imela biti krona ogromnemu delu.

Ako pa mirno premotrivamo potek dogodkov, dobe ti toliko hvaljeni uspehi precej skromno lice. Dawesov načrt predvsem ni nikak otrok levičarskih zapadnoevropskih radikalcev, pač pa smotren plan ameriških velegospodarskih krogov za zavojevanje evropskega, zlasti nemškega trga. Že se oglašajo ugledni ekonomi, ki gledajo stvari pogumno do dna in jo imenujejo s pravim imenom. Dawesov plan pač utegne vrniti Poruhrje Nemčiji in iz Nemčije napraviti hvaležno polje za nalaganje ameriškega kapitala, upanje pa, da bi storil Nemčijo ne le plačila zmožno, ampak tudi plačila voljno, je zelo majhno. Bati se je, da ostane reparacijsko vprašanje prej ko slej bodeč trn v telesu Evrope.

Ženevski protokol obveznega razsodišča in mirovnih sankcij je zaenkrat šele na papirju. Ali se bo skazal tudi sposobnega za življenje, bomo šele videli. Tudi tu pa se je prvotno navdušenje že jelo polegati. Prvič garantira protokol za vse večne čase dosedanje politične meje sveta, s katerimi razen Poljske, Francije, Italije in še par drugih držav nihče ni zadovoljen. Drugič pa ženevski protokol čaka še na negotovi pristanek posameznih vlad. Iz Amerike že vstaja iz krogov, ki so danes na površju, najodločnejši odpor proti ženevskim sklepom. Predsednik Coolidge sam izjavlja, da nikdar Zedinjene države ne bodo pristale na tako Zvezo narodov, ki hoče biti država nad državami, in ne bodo v nobenem slučaju dopustile, da bi se kakršnekoli tuje sile vtikale v zadeve, ki se tičejo Amerike. Jasnejše se pač ne da govoriti. Tudi Moskva se je z vso odločnostjo izrekla proti ženevskim sklepom in v Angliji, ki je mati tega protokola, je mnenje o njih zelo deljeno.

V tem kritičnem času, ko bi morali imeti inicijatorji današnje politične smeri v Evropi najtrdnejšo pozicijo v lastnih deželah, se je zamajal prvi in najsolidnejši steber levega bloka. Angleška delavska vlada stoji pred demisijo in Velika Britanija pred novimi volitvami. Ne vé se, ali bo čez dva meseca gospod Macdonald še govoril v imenu Anglije. Če pade on, tudi Herriot, čigar položaj je sicer trdnejši, ne bo mogel sam vzdržati vse teže vodstva od njega in Macdonalda inavgurirane politike. Izpremenba režima na Angleškem privede za seboj novo situacijo v Franciji, v Nemčiji in v celi Evropi. Nasprotno bi seveda volilna zmaga ingleške delavske stranke utrdila današnji režim v Franciji in zasigurala otvoritev razorožitvene konference. Uspeh te konference, ki bo šele pokazala, če je svet že zrel za človečansko, pacifistično misel, pa je zavit v meglo, ker ne odvisi od trenutnih režimov v posameznih državah, ampak od danega svetovnega položaja.

Evropa stoji pred težko preizkušnjo. Dogodki bližnjih tednov bodo pokazali, če so imeli prav oni optimisti, ki so v delavski vladi na Angleškem in v levičarskem bloku na Francoskem videli novo era človeštva, in če so se res motili oni skepti, ki so trdili, da se v zgodovini ne da delati skokov in ustvarjati čudežev.

Odposlanec g. Davidovića pri Radiću

VČERAJ JE PRISPEL V ZAGREB G. LJUBA MIHAJLOVIĆ. DA ŠE ENKRAT POSKUSI PREGOVORITI RADIĆA. — KONFERENCE NISO IMELE NOVEGA STVARNEGA USPEHA.

Beograd, 6. oktobra. p. Vlada se je odločila, da napravi še en poskus dobiti od Radića izjave in garancije, ki bi omogočile imenovanje radićevskih ministrov. Včeraj popoldne je ministrski predsednik poklical ministre Marinkovića in Pera Markovića, drž. podtajnika Grola in bivšega poslanika Ljuba Mihajlovića na konferenco, na kateri je bilo sklenjeno, da odpotuje g. Mihajlović kot poseben odposlanec g. Davidovića v Zagreb, da razpravlja z Radićem. G. Mihajlović ima nalogo predočiti g. Radiću posledice njegove dosedanje politike, ki ne morejo biti druge, nego pogubne za sedanji režim. Ako bi Radić ne hotel dati izjave glede vstopa svojih ljudi v vlado, potem bo g. Mihajlović od njega zahteval vsaj točne garancije, da HRSS v parlamentu ne bo vodila politiko slobodnih rok, kakor naznanja, temveč da bo vlado brezpogojno podpirala. Le s to predpostavko bi g. Davidović mogel upati, da se mu posreči držati situacijo v parlamentu in s tem obstoj svoje vlade.

G. Mihajlović je že zvečer odpotoval v Zagreb ter se vrne najbrž v torek zjutraj. Njegovi misiji se pripisuje velik pomen.

Mnogo se je opazilo, da je bilo sklenjeno potovanje g. Mihajlovića v Zagreb samo s strani ministrov, ki pripadajo Davidovićevi grupi. To dejstvo se v političnih krogih živahno kmoentira.

Zagreb, 6. oktobra. r. Danes zjutraj je dospel v Zagreb g. Mihajlović kot posebni zaupnik min. predsednika. Dopoldne je posetil Radića ter z njim dogovoril konferenco za popoldne. Nato je razpravljal z raznimi tkzv. srednjelinijaškimi politiki o položaju ter je skušal dobiti osobito informacije, koliko je resnice na trditvah, da obstojajo v HRSS notranji spori. Popoldne ob 2. uri se je vršila pri Radiću konferenca, na kateri je po informacijah iz privatnega vira g. Mihajlović z vsemi argumenti skušal pridobiti Radića za realno politiko. Radić je dal sicer razne izjave, vendar je v glavnem vztrajal na tem, da je «sporazum» mogoč šele po volitvah. Ker se sedaj ne ve, kaj bo narod po volitvah hotel in v kateri obliki, bi bilo po Radićevem mnenju predčasno in brez koristi določati sedaj «konture sporazuma». Radić se torej glede monarhije in federalizma noče vezati. Kar se tiče podpore vladi v parlamentu, je Radić izjavil, da bo HRSS vlado podpirala, dokler bo poštena. G. Davidović se torej naj ne boji...

Konferenca je potekla med mnogimi komplimenti toda, kakor se v podučenih krogih zatrjuje, brez drugega stvarnega rezultata, nego ga je svoječasno dosegel minister Petrović.

V pričakovanju Radićevega odgovora

KOMBINACIJE O MISLJI G. MIHAJLOVIĆA. — OGORČENJE RADI VARAŽDINSKEGA GOVORA. — GEN. HADŽIĆ PRI KRALJU. — KAJ JE S SKLICANJEM NARODNE SKUPŠČINE?

Beograd, 6. oktobra, p. Danes je bil dan političnega pričakovanja in — ogorčenja. Vse se zanima, kaj je opravil Davidovićev odposlanec g. Mihajlović pri Radiću. Sinočne optimistične napovedi pa so na mah utihnile, ko so danes zjutraj listi objavili prve izvlečke Radićevega varaždinskega govora. Radićevi nebrzdani napadi, ki so bili sicer v glavnem naperjeni proti radikalom in Pašiću pa vendar v mnogem oziru adresirani tudi na vse Srbe, njegove ljute pretnje, da bo treščil tudi po Davidoviću, njegove demagoške hujskarije v pogledu vojaštva in končno ponovno naglašanje hrvatske republike, je ogorčilo zlasti davidovićevce ter izzvalo najostrejše osebne kritike. Ugleden član Davidovićeve grupe je napram novinarjem dal duška splošnemu občutku: Ta pijanec nam bo vse pokvaril.

Dopoldne od 10.30 do 11.30 je bil v avdijenci minister general Hadžić, ki je kakor se trdi, kralju predložil gotova opažanja vojaških dostojanstvenikov o prilikah v državi, ki so se pod vplivom nebrzdane separatistične agitacije poostrile. Po avdijenci je minister Hadžić obiskal min. predsednika ter je dalj časa z njim konferiral. Konferenci je prisostvoval tudi minister Petrović.

Nocoj je bila v predsedništvu vlade konferenca, katere so se udeležili demokratski ministri, spahovci in Petrović. V političnih krogih je vzbudilo pozornost, da se te konference ni udeležil niti en klerikalec. Naglaša se, da so klerikalci v vladi v izjemnem položaju. Kakšen rezultat je Mihajlović dosegel v Zagrebu, do večera vladi ni bilo znano. Za jutri se pričakuje prihod Predavca, ki po mnenju političnih krogov prihaja z novimi izsiljevalnimi zahtevami radićevcev. Veliko vznemirjenje zbujajo informacije, po katerih je HRSS. odločena delati vladi sitnosti v narodni skupščini. V narodnih krogih se celo boje, da radićevci izostanejo od sej, v katerem slučaju bi vlada ostala v manjšini.

Z ozirom na vse to se mnogo opaža, da tudi danes še ni bilo izdano oficijelno obvestilo o sklicanju Narodne skupščine za 11. oktober.

Govori se o možnosti, da bo parlament se sestal šele 20. oktobra, ko se vlada njegovemu sestanku, ker je po ustavi predpisan, ne bo mogla več upirati.

PAŠIĆEVA BOLEZEN.

Beograd, 6. oktobra. p. Beograjski listi javljajo, da je Pašić še vedno bolan. Po avtentičnih informacijah je Pašić na nasvet zdravnikov danes ostal sicer še doma, vendar je njegovo stanje povsem zadovoljivo in temperatura normalna.

Komunisti proti Radiću

Zagreb, 6. oktobra. r. Včeraj dopoldne se je vršil v Olympia - kinu shod neodvisne delavske stranke. Glavno besedo je imel ob burnem odobravanju glavni tajnik stranke g. Triša Kaclerović, ki se je pečal posebno z notranje - političnim položajem, pri čemer je udaril ne samo po sedanji vladi «sporazuma», temveč naravnost z loparjem po Radiću. «Ta človek, ki je steber vlade, niti mezinca ni premaknil v obrambo delavskega razreda. Najnovejša sprememba režima ne pomeni kapitulacije velikosrbskih elementov temveč samo taktični manever. Vodstvo Radićeve stranke je izjavilo pripravljenost vstopiti v tako vlado. HRSS hoče torej položiti orožje pred monarhijo, militarizmom in kapitalizmom. Prosta in neodvisna hrvatska republika, zemlja in premoženje siromašnim kmetom in delavcem — s temi gesli je HRSS vstopila v kmetsko internacionalo. Toda vse to je nekaj čisto drugega kot vstop v monarhistično vlado. Ako hoče Radić ostati zvest svojim moskovskim obljubam, naj opusti sedanjo svojo politiko. Naj se tudi osloboditi pacifističnih iluzij, da se dajo narodna, agrarna in druga važna vprašanja rešiti po metodah, ki jih on razglaša.

IZJAVE ALBANSKE VLADE.

Beograd, 6. oktobra, p. Danes je posetil ministra za zunanje stvari dr. Marinkovića tukajšnji albanski poslanik Ali Riza Kolonja, ki je formalno demantiral, da se iz Albanije pripravlja kak napad na naše ozemlje in izjavil, da so netočne vesti, da bi se Arbanasi pripravljali na revanž za poraz, ki so ga pretrpeli od elemena Kuči.

Trgovinska pogajanja z Avstrijo

Dunaj, 6. oktobra. s. Tukajšnja pogajanja med avstrijsko in jugoslovensko vlado glede trgovinske pogodbe se ugodno razvijajo. Jugoslovenska delegacija je danes odposlala beograjski vladi splošni del trgovinske pogodbe v odobritev. Jugoslovenska vlada se bo jutri bavila s tem vprašanjem. Prihodnje dni dospe na Dunaj načelnik Savić, da prične pogajanja z avstrijskimi delegati o carinskih tarifah. Pričakovati se more, da bodo jugoslovenska-avstrijska pogajanja končana 20. oktobra.

ŽELEZNIŠKE KONFERENCE.

Genova, 6. oktobra. s. Danes dopoldne se je pričela mednarodna železniška konferenca, katere se udeležujejo zastopniki nasledstvenih držav bivše avstro-ogrske monarhije. Konferenca se bo bavila z vprašanjem razdelitve voznega materijala južne železnice in z drugimi važnimi železniškimi vprašanji.

Beograd, 6. oktobra. p. Dne 15. t. m. se prične v Rimu konferenca zastopnikov južne železnice, odnosno udeleženih držav. Na tej konferenci se bo razpravljalo o tarifnih vprašanjih med državami, na kojih ozemlju teče južna železnica. Našo državo bodo zastopali Avramović, Panić in dr. Bončina, član naše reparacijske komisije na Dunaju.

Beograd, 6. oktobra. p. Dne 11. t. m. bo v Firenzi železniška konferenca vseh držav srednje Evrope, ki bo razpravljala o mednarodnih spojih in voznih redih.

Francoski odgovor Nemčiji

FRANCIJA NE UGOVARJA VSTOPU NEMČIJE V ZVEZO NARODOV, NE PRIZNAVA PA NIKAKIH PRIVILEGIJEV IN IZJEM. —

Pariz, 6. oktobra. s. Francoska vlada je danes dopoldne odgovorila na nemško noto glede pripustitve Nemčije k Zvezi narodov. Menijo, da bo francoska nota potrdila svoječasne izjave Herriota po katerih Francija načeloma ne odklanja pripustitve, če se Nemčija podvrže vsem splošnim določbam, veljavnim za vse države glede pripustitve k Zvezi narodov, kakor jih vsebuje pakt o Zvezi narodov, ter ne zahteva privilegijev in izjem. Tudi angleški in belgijski odgovor bosta najbrže sestavljena v tem smislu.

Pariz, 7. oktobra. j. Na Quai d' Orsayu odklanjajo vsako pojasnilo o vsebini francoskega odgovora na nemško noto glede sprejema v Zvezo narodov. Francoska nota je bila izročena danes opoldne.

MORGAN PREVZAME DEL POSOJILA?

London, 6. oktobra. s. Priprave za nemško posojilo napredujejo povoljno. Banka Morgan je objavila včeraj izjavo, da so jo angleška, francoska in belgijska vlada naprosile, naj bi pri podpisovanju posojila prevzela v Zedinjenih državah del nase. Izjava veli dalje, da je banka popolnoma zadovoljna z jamstvi za posojilo in da je začela pogajanja s pooblaščenci nemške vlade. Potreba istočasnih pogajanj z raznimi kontinentalnimi trgi, čijih sodelovanje je zelo važno za placiranje posojila, je naravno zavlekla končno dozoritev zadeve.

Zadnji dnevi angleškega parlamenta

London, 6. oktobra. j. Po poteku današnjih posvetovanj (seje sta imela vlada in predsedništvo konzervativne stranke, poleg tega so se vršili razgovori med raznimi vodilnimi parlamentarci) je sedaj gotovo, da smatra vlada predlog konzervativcev glede nezaupnice, kakor tudi liberalni predlog za upostavitev parlamentarne preiskovalne komisije za nesprejemljiva. Ako bo glasovanje, ki je določeno za sredo zvečer, prineslo poraz vlade, bo ministrski predsednik Macdonald naprosil kralja, naj podpiše dekret za razpust spodnje zbornice.

Bratianu na Dunaju

Dunaj, 6 .oktobra. s. Rumunski ministrski predsednik Bratianu, ki je danes dopoldne dospel na Dunaj, se je s kolodvora v spremstvu zunanjega ministra dr. Grünbergerja odpeljal v hotel Imperial. Dopoldne je posetil s poslanikom Mitilineu zveznega kancelarja, ki ga je sprejel v navzočnosti zunanjega ministra dr. Grünbergerja. Razgovor je trajal nad eno uro. Znova se je moglo ugotoviti, da imajo interesi Rumunije in Avstrije glede splošne politike enake smernice. Obisk rumunskega predsednika na Dunaju, bo gotovo mnogo doprinesel do tega, da se bodo odnošaji med obema državama utrdili ter pospešili rešitev obojestranske izvršitve mirovne pogodbe.

KOMUNISTČNA CENTRALA NA DUNAJU.

Dunaj, 6. oktobra. j. K vesti Wolffovega urada, da so se balkanske vlade sporazumele intervenirati pri avstrijski vladi, da se razpusti sovjetska propagandna centrala na Dunaju v to svrho, da se vzpostavi mir na Balkanu, se na merodajnem mestu izjavlja, da se je edinole poljska vlada interesirala za komunistično propagandno centralo na Dunaju, da pa nobena balkanska država glede tega ni storila nobenega koraka.

ODSTOP MADŽARSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Budimpešta, 7. oktobra. s. Zunanji minister Daruvary je iz zdravstvenih razlogov podal demisijo. Svoje mesto bo zapustil v kratkem.

ITALIJANSKI LIBERALCI PROTI FAŠIZMU.

Rim, 6. oktobra. j. Kongres liberalne stranke v Livornu se je danes končal. Predložena sta bila dva dnevna reda: dnevni red, ki predlaga sodelovanje s sedanjo vlado je bil odklonjen, drugi, ki ostro kritizira fašizem pa je bil s 23 glasovi večine sprejet. Ministrski predsednik Mussolini pa je že v govoru, ki ga je imel v Galerti odgovoril liberalcem. Izgleda, da bo storil vse, da pride do razcepa v liberalni stranki.

POŽAR V ITALIJANSKEM PARLAMENTU.

Rim, 6. oktobra. j. V italijanskem parlamentu je davi izbruhnil požar, ki ga je požarna bramba pravočasno udušila. Nastala škoda je precej velika.

SOKRIVEC MATTEOTTIJEVEGA UMORA ARETIRAN V NICI.

Marseille, 6. oktobra. j. Pred par meseci je obvestil italijanski generalni konzul v Marseillu policijo, da je eden morilcev Matteottijevih pobegnil semkaj. Navzlic marljivemu iskanju niso mogli najti tega morilca, ki se piše Panzeri. Pač pa so prijeli v Nici njegovega sokrivca Malacrio, ki je priznal, da se je udeležil umora Matteottija, da pa ne more ničesar povedati o Panzeriju.

Novi kralj Hedžasa

London, 6. oktobra. j. Po vesteh iz Meke in Medine je bil emir Meke Al Husein Ali proklamiran za kralja Hedžasa. Odposlal je Vahabitom odposlanstvo glede sklepa pogodbe. Kakor izgleda, so Vahabiti z ozirom na izpremembo na prestolu v Meki odgodili svoj prihod v sveto mesto.

Kairo, 6. oktobra. s. *Emir Ali je izjavil, da je pripravljen, da v imenu kalifata zasede prestol Hedžasa.* (Glej o tem vprašanju članek na 2. strani današnje številke. Ured.)

Nemiri v Besarabiji

Moskva, 6. oktobra, s. «Izvestija» objavljajo poročila besarabskih begunccv, ki so dospeli v Odeso, o kmetskih uporih, ki so pred tremi tedni izbruhnili v Besarabiji. Po teh poročilih so kmetje vasi Nikolajevska 12. septembra napadli orožniško stanico, osvojili brzojavni urad in druga javna poslopja, ki so jih uničili. Vzrok upora je v velikanskih davčnih bremenih in v političnem in nacijonalnem preganjanju kmetov po rumunskih oblasteh. Upor se je naglo razširil. Rumunski vrhovni poveljnik v Besarabiji je mobiliziral devet polkov, med temi dva konjeniška in več težke artiljerije, da uduši upor. Uporniki so držali svoje pozicije do 20. septembra, nakar so se razpršili po deželi. Rumunska vojna sodišča so izrekla mnogo smrtnih obsodb. Več vasi je bilo po težki artiljeriji uničenih.

INVALIDSKI ZAKON.

Beograd, 6. oktobra, p. Danes je bil narodni skupščini izročen predlog invalidskega zakona.

IZ FINANČNO-EKONOMSKEGA KOMITETA.

Beograd, 6. oktobra. p. Nocoj je bila seja gospodarsko-finančnega komiteta ministrov. Razpravljali so o zahtevi naših vinogradnikov, da se jim državni sladkor odstopi za polovično ceno. Ta zahteva je bila odklonjena.

PRED BENEŠKO KONFERENCO.

Beograd, 6. oktobra, p. Nocoj je odpotoval čez Sušak v Benetke dr. Rybař, naš prvi delegat za pogajanja z Italijo, v spremstvu ostalih delegatov. Pogajanja v Benetkah se bodo začela 10. t. m. V diplomatičnih krogih se je danes trdilo, da je sestanek dr. Marinkovića z Mussolinijem odgoden.

TARIFNA POGAJANJA Z MADŽARSKO.

Beograd, 6. oktobra. r. Ministrstvo za zunanje posle je bilo zahtevalo od zbornic v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani ter od Industrijske centrale, da sestavijo spiske predmetov za prometne olajšave, ki se imajo zahtevati od Madžarske ter odobriti njej z naše strani. V začetku odgovora, ki so ga skupno izdelale omenjene gospodarske korporacije, se opozarja na prekratek rok, ki je bil dan zbornicam, radi česar te niso mogle zbrati vseh potrebnih podatkov. Dalje se omenja, da so se omenjene prometne tarifne olajšave obetale Madžarom že junija v Trstu ter da se sedaj zahteva naknadni pristanek privrednih korporacij.

Zbornice so mišljenja, da se takšne olajšave ne morejo dovoliti, dokler se ne zaključijo trgovinska pogajanja, ne donese carinska tarifa, ne uredijo lokalne tarife ter ne uvedejo relacijske tarife.

PRIPRAVLJEN NAPAD NA STRUMICO?

Beograd, 6. oktobra. r. «Politika» objavlja brzojavko iz Sofije, da ima komitaški vojvoda Gone Robovski nalogo, da s svojo četo 35 ljudi napade Strumico in jo zažge. Strumica je bila pred kratkim zažgana ter je zgorel centrum mesta. Robovski se že teden dni nahaja v selu Igumanski na bolgarskem ozemlju nasproti Strumice.

Najnovejši Radić iz Varaždina

NEDELJSKI ZBOR HRSS. — RADIĆ NAPOVEDUJE REVOLUCIJO, ČE PRIDE VLADA NACIJONALNEGA BLOKA TER GROZI DAVIDOVIĆU, DA GA «TREŠČI», ČE NE BO POSLUŠEN.

Zagreb, 6. oktobra.

Včeraj se je vršila v Varaždinu skupščina HRSS, na kateri je govoril Stjepan Radić o politični situaciji. Dočim je bil Radić na prejšnjih shodih še dosti krotak, se je v Varaždinu hudo razkoračil. Iz celega njegovega govora je zvenela silna bojazen, ki ga navdaja radi nesigurnosti Davidovićeve vlade. Njegov govor je najzanesljivejši dokaz, da je situacija za federaliste mnogo bolj kočljiva, kakor ostali člani režimskih strank priznavajo. Le tako si je mogoče tolmačiti, da je Radić v Varaždinu začel streljati z največjimi topovi ter naznanil, da bo napravil revolucijo, ako Davidovićeva vlada ne ostane in se vse ne izvrši tako, kakor on zahteva. Za ta slučaj je tudi povedal, da ima za seboj še prijatelje zunaj naše države. Pa tudi Davidoviću ne prizanaša z grožnjami, češ, ako bi se pokazalo, da hoče Davidović plesti intrige z radikali, potem bo udaril on (Radić) tako, da bo kar treščilo in bo «vso družbo» razgnal. Radić je otvorjeno govoril o možnosti obnove vlade narodne koalicije in pa o možnosti, da se po brezuspešnih poskusih ž njim napravi v Beogradu koncentracijska vlada. Eno kakor drugo smatra za sovražen akt proti svoji republiki, katere vzpostavitev označuje kot povsem sigurno.

Razume se, da je Radić v Varaždinu izpregovoril nekaj «odkritih» besed tudi na naslov kralja, misleč, da je izsiljevanje in žuganje najprikladnejše sredstvo, ki mu še lahko pomore iz zagate. Najmanjša koncesija, ki jo Radić zase zahteva, so volitve, četudi vé, da je Davidovićeva vlada baš zato prišla na vlado, ker je bil blok federalistov proti volitvam in ker je krono zagotovil, da bo delal s sedanjim parlamentom. Tako vidimo, da se HRSS čim dalje bolj oddaljuje od «sporazuma», ki ga je pred tremi meseci označevalo dobrohotnim, zato pa politično kratkovidnim državljanom kot gotovo stvar, da so naši klerikalci dali Davidovićevi vladi ime «vlada sporazuma». Po treh mesecih je kaos neizmerno večji, nego je bil pred tem. Notranjepolitična situacija je dejansko mnogo bolj zaostrena in komplicirana kot kdaj preje. Mesto naprej, smo šli nazaj. Izgubili smo s federalistično avanturo mnogo časa, a je še vprašanje, kam nazaj nas bo pognalo njega kolo.

KAJ JE GOVORIL RADIČ.

V svojem varaždinskem govoru je Radić v pričetku po svoji stari navadi sejakom v pestrih barvah slikal cilje svoje politike ter udobnosti, ki naj jih pričakujejo Hrvati od njegove «čovječanske republike» ter od njega kot njenega prvega prezidenta.

Vse velike zapadne demokracije so za mir, za pravico in slobodo in tudi *Hrvati ne bodo čakali, da pride k njim preiskovalna komisija «Zveze narodov», da bo odredila višino stanja vojske.* «Hrvatsko Narodno Zastopstvo» bo uporabilo ves svoj vpliv, da se *vojska vsaj za polovico zmanjša.* Vojska se tudi ne sme uporabljati za strahovanje lastnih državljanov in seveda tudi ne za varstvo državljanov pred prevratnimi elementi.

Nato Radić *silno napada radikalno stranko,* ki hoče zopet na vlado. O *Pašiću* je dejal, da ne more biti *«niti pometač, niti svinjar, a kamoli predsjednik jedne ustavne i parlamentarne* evropske vlade.» Velika Britanija ima kralja, kjer kralja tudi najbolj spoštujejo in ljubijo, kjer mu dajejo vse časti, a *mu ne dajo baš nobene oblasti* in mu zlasti ne dajo *nobenega vpliva* in možnosti, da postavi vlado izven parlamenta. Kaj takega si na Angleškem niti misliti ne morejo, zato smatrajo Britanijo po pravici za republiko, kateri predseduje kronani kralj.

Ako bi poskušala pri nas kaka kamarila, da po ovinkih postavi na vlado Pašića, ali kakega drugega radikala, *bomo našli Hrvati in naši zavezniki pot in način, da tako krvavo vlado vržemo še predno začne izvrševati svojo krvavo obrt.* In če bi slučajno Hrvati ostali sami, pa jo bomo pri sebi sami vrgli. Naj vsakdo ve in si dobro zapomni, da v imenu ustave ne bomo več priznali batin. Čim se batine zopet pojavijo, pa naj bo to tudi obenem s sabljo, *bomo mi eno kot drugo prelomili in to za vedno.*

Mi želimo in zahtevamo *čimpreje svobodne volitve.* Srbski narod naj odloči hoče li Pašićev pokolj, ali Davidovićev sporazum. Danes se to zove duh sporazuma, jutri bo to duh seljačke države, a pojutrišnjem *duh seljačke republike.* Mi smo današnjo vlado sprejeli, ker je obetala, da bo poštena. *Ako pa ona počenja mešetariti z radikali, tedaj udarimo nanjo, da se razleti na vse strani.*

Radić je na shodu naznanil tudi, da bodo njegovi poslanci v pondeljek odšli v Beograd z zakonskim načrtom o občinskem redu in občinskem volilnem redu, ki da je ena najbolj nujnih potreb. Poštena uprava se ne da uvesti samo z izpremenbami uradništva, z vladnimi odredbami, nego z živim in vsestranskim sodelovanjem naroda. Čim preneha po občinah paševanje in samovolja, bo vse krenilo na bolje.

Za Radićem so govorili še dr. Maček, Predavec, Čižmešija, Vrtar, dr. Perner in drugi. Koncem shoda se je vršil slavnosten obhod po mestu in *defiliranje* pred Radićem in njegovo soprogo.

Dve leti Švehlove vlade

Češki listi proslavljajo te dni značilen jubilej. Dne 7. oktobra poteče *dve* leti odkar je bil sestavljen sedanji čsl. ministrski kabinet pod predsedstvom Antonina *Švehle.* Ta datum pomenja tudi drugo obletnico češke državotvorne koalicije, kateri pripadajo agrarci, demokrati, narodni socijalisti, socijaldemokrati in klerikalci. Vodji agrarne stranke A. Švehli je z modrostjo in energijo uspelo obnoviti koalicijo čeških državotvornih strank s programom dela za konsolidacijo nacijonalne unitaristične države proti vsem separatističnim elementom. Na Češkem je narodna disciplina jačja nego v katerikoli drugi državi in akoravno ima čsl. republika svoj veliki manjšinski problem (zlasti nemški) in v velikem delu države podobno *separatistično gibanje,* kakor mi v Jugoslaviji (Slovaki pod vodstvom Hlinke negirajo narodno in državno jedinstvo), akoravno je na Češkem *centralistični* sistem še vse drugače povdarjem nego pri nas, sme vendar vlada Antonina *Švehle* gledati z zadoščenjem na rezultate svojega dveletnega obstoja.

To je v veliki meri zasluga predsednika Švehle, ki si je tako v polni meri zaslužil ime in avtoriteto enega najodličnejših državnikov v Evropi. Najlepša ilustracija vztrajnosti, neumornosti in plodnega optimizma čsl. ministrskega predsednika in cele njegove vlade je dejstvo, da je čsl. parlament v zadnjih dveh letih sklenil nič manj nego *183* raznih zakonov in da je aktivnost vlade, ki se ima vsled medsebojnih včasih zelo ostrih borb med posameznimi strankami koalicije (zlasti med narodnimi socijalisti in klerikalci ter med agrarci in socijalisti) boriti z mnogimi ovirami, ostala vrlo živahna.

Švehlova koalicijska vlada je po redu šele *peta* od postanka čsl. republike. Prva je bila Kramařova, kateri je v juliju 1919. sledil prvi kabinet *Tusarjev* do maja *1920* ter na to *drugo* Tusarjevo ministrstvo do septembra 1920. Po razpadu koalicije je nastopila dveletna era *uradniškega* kabineta pod predsedstvom drja Černega. Ta vlada ni bila dovolj močna, da izvede težke parlamentarne naloge in v poletju 1922 so se pričela pogajanja za obnovo koalicije na podlagi trdnega delovnega programa. Dne 5. oktobra se je predsedniku agrarne stranke Švehli posrečilo definitivno sestaviti koalicijski kabinet, ki je bil nato imenovan dne 7. oktobra 1922.

Tekom te dobe so se v kabinetu izvršile nekatere osebne spremembe. Razmerje strank v udeležbi na vladi na je ostalo v glavnem nespremenjeno. Baš te dni je definitivno izstopil iz vlade minister prosvete Bechyne (soc. dem.) ter je prevzel vodstvo tega resorta minister za iznačenje zakonov dr. Markovič (Slovak).

Sedanja čsl. vlada je pravzaprav narodna *koncentracijska* vlada, ker sodelujejo v njej *vse* češke stranke, ki se brez pridržka postavljajo na stališče ustave.

Abdikacija kralja Husejina v Hedžasu

Iz Arabije je prišla nenadoma vest, ki je nedvomno povsod presenetila. Kralj Husejin, od nedavna obenem kalif, se je odpovedal prestolu.

Ta nenadni dogodek je mnogo večjega pomena, nego je videti na prvi hip. In to v več ozirih. Predvsem se je pokazalo, da je temeljita Husejinova vlada na zelo slabi podlagi. Ko je napad Vahabitov, katerih celotna oborožena sila se ceni na 40.000 mož, dospel tik v bližino Meke, prestolice Husejinove, se ta ni mogel braniti, marveč se je umaknil k morju, v pristanišče Džido. Prosil je ponovno pomoči pri angleški vladi, toda brezuspešno: Macdonald mu je odrekel pomoč. Podrobneje poročilo iz Džida pipoveduje, da je nastalo zoper Husejina gibanje med prebivalstvom samim, da so se zbrali arabski prvaki Meke in Džida, sklenili zahtevo, da se mora razpustiti Husejinova vlada in sestaviti nova provizorna vlada v svrho zaščite dežele. In res se je takoj sestavila provizorna vlada, zastopajoča vse sloje muslimanov, vlada, ki smatra za svojo glavno nalogo, končati sedanje sovražnosti na vzhodnih mejah Hedžasa. To uporno gibanje je bilo neposredni vzrok, da je abdiciral Husejin.

Negotovo je, kako se bodo razvili nadaljni dogodki v Arabiji, toda že kar se je doslej dogodilo, je važno dovolj. Gotovo je predvsem, da je doživela dosedanja angleška politika v Arabiji hud poraz. Zoper angleško nadoblast v Arabiji obstoja povsod med Arabci močna struja in angleški vpliv vzdržujejo v prvi vrsti vladarji-domačini, ki so se zopet opirali na angleško pomoč. Najtipičnejši njih predstavitelj je kralj Husejin, ki je bil poprej šerif, to je nekak poglavar v Meki, a se je na angleško pobudo upri Turkom, nakar so ga Angleži napravili za kralja Hedžasa. A še več; dali so veliko moč tudi njegovi rodbini: Husejinov starejši sin Fejsal je postal kralj v Iraku, a drugi sin Abdulah kralj v novoosnovani državici Transjordaniji. Toda rodbina Hašimitov, kakor se naziva dinastija Husejinova, ni priljubljena med Arabci in Vahabiti n. pr. se z največjo ljutostjo bore baš zoper hašimitsko vlado.

S tem, da je odstopil Husejin, glavni početnik kraljevske karijere Hašimitov, je propadel nedvomno osnovni kamen hašimitske oblasti; gotovo je, da se bo tudi ugled sinov Abdulaha, kralja v Transjordaniji, in Fejsala, kralja v Iraku ali Mezopotamiji, močno omajal; saj je znano, kako močna nasprotna struja je n. pr. v Mezopotamiji, kakor se je videlo spomladi ob sklepanju pogodbe med Irakom in Anglijo. Ves angleški sistem v arabskem svetu je stopil z najnovejšimi dogodki v kritičen stadij in morda bližnji dnevi prineso še nadaljna presenečenja v tej smeri. Vesti trdijo, da se Vahabiti, fanatični nasprotniki Hašimitov, pripravljajo na nov napad zoper Aman, glavno mesto Transjordanije, z Irakom pa je imel Ibn Seud, kralj Vahabitov, že ponovno spore. Uspeh napram Husejinu mu bo gotovo dal tem večjega poguma.

Podoba je, da bodo morali v Londonu pričeti z energičnejšo politiko, ako bodo hoteli obdržati svoje, z izidom svetovne vojne pridobljene pozicije med Arabci. Najnovejši neuspeh s Husejinom se gotovo ne bo mogel šteti v korist Macdonaldovi poziciji.

Politične beležke

┼ **Sporazum in kombinacije.** Beograjska davidovićevska «Pravda» razpravlja v uvodniku o «neuspelih intrigah opozicije» in pravi med drugim: Intrige opozicije niso uspele, pa ako tudi *radićevci ne vstopije v vlado,* obstoja kombinacija z *radikali,* kakor da bi radićevci bili v vladi. Sporazum, ki se v interesu države mora izvesti, se bo tudi izvedel, če bo to opoziciji prav ali ne. — To so uprav pitične ekspektoracije režimskega glasila.

┼ **Turki se puntajo.** Oficijelna davidovićevska «Demokratija» je zadnje čase začela precej nevoljno nastopati napram džemijetskim poslancem in njihovi «macedonski politiki». Občutljivi šef džemijeta, poslanec Ferhad beg Draga, je radi tega izjavil nekaterim novinarjem svoje nezadovoljstvo s stališčem «Demokratije» in povdaril, da pojde osebno k Davidoviću protestirat in informirat ga o stanju v južni Srbiji.

┼ **«Demokratija» in «Slobodni Dom».** Radićevi izpadi zaradi Macedonije in vladine »malomarnosti«, ki jih je prinesel zadnji »Slobodni Dom«, so v zvezi z vso ostalo nepomirljivo Radićevo protidržavno pisarijo tudi »Demokratiji« zlezli do grlt. V posebnem uvodniku, ki gre v celoti na račun »Slobodnega Doma«, ugotavlja, da se iz takšnega pisanja ne da razbrati, ali stremi za sporazumom ali za zopetno osvajanje zapuščenih postojank. »Demokratija« obžaluje, da še ni pojenjala privajena agresivnost proti srbskemu plemenu v vsakem oziru ter fanatično favoriziranje onih elementov, ki ogrožajo srbski življ, pa bili to arnavtski kačaki ali bolgarski komite. Četudi je na Hrvatskem znano, da je srbski življ v Macedoniji od nekdaj in tudi še danes razmerno najbolj izpostavljen divjim napadom razbojniških tolp, vendar hoče del hrvatskega tiska ustvariti impresijo, da je Srb kriv vsega, povsod in v vsakem slučaju, pa najsi gre tudi za njegov silobran. Končno konstatira »Demokratija«, da nikakor ne odgovarja duhu sporazumne politike, ako Radić še nadalje vztraja na starem terenu vsakovrstnih pretenj s pritožbami na Zvezo narodov in sličnim. — Tako organ vlade. Besedo ima zdaj seveda zopet Radić. Diskusije med prijatelji in zavezniki postajajo vedno bolj interesantne.

┼ **«Hrvat» in zarote.** «Hrvat» zadnje čase sistematično iznaša alarmantna razkritja zarot, tajnih rovarenj in krvavih naklepov. V pondeljkovi številki posveča poseben uvodnik nekaki »odkriti zaroti P. P. in vojaški osebnosti« in piše: Iz Beograda dospeva vest, da je vlada odkrila priprave nekaterih vojaških osebnosti v Beogradu in Novem Sadu, da sporazumno s Pašićevimi radikali in Pribičevićevimi demokrati izvršijo nasilni prevrat v državi in se tako polastijo oblasti. To je bilo, kakor se govori (!), te dni. Ako je vlada — nadaljuje »Hrvat« velikodušno — bila tej prevratni zaroti na sledu tedaj verjamemo, da jo je ta afera v veliki meri ovirala v reševanju drugih važnih poslov, kajti vlada se je nahajala na mini in je mogla sfrčati v zrak. Vlada se je borila za svojo eksistenco, ki sta jo na prevraten način podkopala Pašić in Pribičević s svojimi generali. Temu razkritju dodaja »Hrvat« bombastično-smešen komentar o borbi nasilnikov proti zakonitemu redu, parlamentarizmu, celo proti vidovdanski ustavi in proti kralju. To »Hrvatovo« zločinsko licemerstvo pa kulminira v njegovih skrbeh zastran državljanske vojne, kajti za razsodnega človeka je na prvi pogled jasno, da »Hrvat« s svojimi budalostimi »razkritji« in hujskaškimi komentarji skuša paliti divje instinkte radićevske mase in obenem maskirati eventualno povračanje radićevcev na stare etape.

┼ **«Demokratija» in «popovske provokacije».** Subotiške «Hrvatske Novine», organ klerikalne bunjevsko-šokaške stranke, so te dni med drugim zapisale, da se «med Davidovićevimi demokrati nahajajo enaki lopovi kakor v prejšnjem režimu», da vlada nastavlja za uradnike «pljačkaše in lopove», ker so «zanesljivi», to se pravi: pravoslavni; da sedanja vlada ugrablja vojvodinski sirotinji še zadnjo malenkost zemlje in da katolike preganja kakor prej. Proti tej perfidiji — je dejal hudi organ popa Blaška Rajića — mi najodločneje protestiramo, Vojvodincem pa kličemo: ne dopustite, da vas napravijo za kolonijo in molzno kravo, za rejo nekaterih lopovov!» — Ta strašanski klerikalni izpad je spravil «Demokratijo» v sveto ogorčenje, zato v odgovor prinaša nekaj zanimivih pikanterij, ki dajo malo vpogleda v zakulisne «kšefte» sedanjih pisanih sporazumašev. Navaja, da je Davidovićeva vlada kar od početka hotela v Subotici postaviti za vel. župana kakega Bunjevca ali Šokca, pa se je sam Blaško Rajić temu protivil in zahteval, da ostane dosedanji davidovićevec. Za velikega kapetana (šefa subotiške policije) pa «kandidat bunjevske stranke ni mogel priti v kombinacijo, ker je v resnici *nezanesljiv,* ne zato ker je katolik, temveč ker je za *časa okupacije* v Beogradu izvrševal *sumljive usluge avstrijskim vojnim oblastim na škodo Srbov,* in ker je njegovo vedenje sploh tudi po osvobojenju bilo nekorektno in takšno, da se ne more še honorirati, *ako se že ne kaznuje!»* V ostale pa, pravi «Demokratija», se s «popovskimi provokacijami» Rajićevega organa ne da resno polemizirati, ker so «zadrte, glupe ter nekulturno in nepismeno izvedene»... To je prilično srčkan prispevek za pisani sporazumaški varieté. «Demokratijo» naj v ostalem tolaži dejstvo, da je g. Blaško Rajić s svojim listom kavalir napram «Slovencu» in pa «Domoljubu» g. Sušnika v času, ko gospoda še niso sedela — pri jaslih.

„Oj, zlata vinska kaplja ti!"

se je prepevalo v dobrih časih. A sedaj se pa samo premišljuje, kje bi ceneje kupili obleke, zimske suknje, površnike itd. Vedite, da Vam vsa oblačila najlepših krojev in poceni preskrbi tvrdka

Fran Lukič, Pred škofijo.

Medicinalno ribje olje

garantirano pristno, norveško, priporoča lekarna Bahovec, Ljubljana (pri čevljarskem mostu). 4988/a II.

Iz demokratske stranke

Sestanka v Št. Ilju in v Jarenini. — Minulo nedeljo se je vršil v Št. Ilju članski sestanek krajevne organizacije JDS v Ceršaku. Poročal je oblastni tajnik gosp. Spindler. Sklenilo se je, da se ustanovi za Ceršak javna ljudska knjižnica. Isti dan zvečer se je vršil pogovor somišljenikov v Jarenini nad Mariborom, kjer je tudi poročal oblastni tajnik g. Spindler.

MLADINSKA ORGANIZACIJA.

Kakor lansko leto se bo tudi letos zopet otvoril tečaj za pouk vijoline. Oni, ki so obiskovali ta tečaj, naj se takoj javijo v društveni sobi «Edinosti» v Narodnem domu I. levo. Sprejemajo se tudi priglasi novih učencev. Pouk se prične še ta mesec. — Odbor.

Seja pripr. odbora «Edinosti» je v sredo ob 8. uri zvečer v Nar. domu. Naj nihče ne manjka, ker je dnevni red važen. — Predsednik.

Plesni tečaj «Edinosti» se otvori letos prvič za našo mladino in sicer v dvorani «Kazine». Tečaj bo samo za člane in nekatere vabljene. Prijave sprejema odbor do 20. t. m. med 3. in 4. uro popoldne v Nar. domu I. levo.

Za sportnike v sredo popoldne trening na prostoru S. K. Primorje.

Po svetu

Velika brezposelnost v Ameriki. V tvornicah Zedinjenih držav severoameriških je veliko pomanjkanje dela. Mnogo jih je zaprtih, v drugih pa se dela samo dve do tri ure na dan. Brezposelnih delavcev je posebno mnogo v Kaliforniji, v Washingtonu in Chicagu. (Ta vest je posebno važna za one, ki se nameravajo izseliti v Ameriko.)

Socijalno zavarovanje v Češkoslovaški. Češkoslovaški parlament je odobril načrt socijalnega zavarovanja delavcev. Doslej je zavarovanih 850.000 poljskih in 1,750.000 industrijskih delavcev. Načrt zavarovanja predvideva potrebščine poldruge milijarde češkoslovaških kron. Ta znesek bodo plačevali polovico delavci, polovico pa podjetniki.

Sodišče

§ **Razne tatvine.** Pred celjskim okrožnim sodiščem se je zagovarjal 39 letni Jože Slameršek iz Gaberij, ker se je izkazal kot poseben ljubitelj ročnih vozičkov. Od oktobra 1923 do avgusta 1924 je pokradel po Savinjski dolini 12 vozičkov, vrhutega si je privoščil še dva purana. Za enkrat bo moral prekiniti svojo obrt v celjskih zaporih, kjer ga čaka trimesečna težka ječa. — Klapučar Roza, služkinja brez stalnega bivališča, je zapazila pri svoji delodajalki preveč denarja in ga je v ugodnem trenotku shranila zase v znesku 4160 Din. Dobila je zato 4 mesece težke ječe. — Guštin Franc, 29 letni hlapec, je takisto ukradel v Podplatu 715 Din gotovine. Odslužil jih bo s 3 mesečno težko ječo. — Molner Franc, 18 letni hlapec v Malem kamnu v kozjanskem okraju je izmaknil svojemu delodajalcu večji kos blaga. Kljub temu, da se izgovarja na druge slabe svetovalce, je dobil 1 mesec težke ječe.

§ **Odmevi iz naborov.** Dne 25. julija, o priliki naborov v Celju, so se pripeljali med drugimi iz Levca tudi tesar Franc Veseljak, posestnikov sin Ivan Horvat in dninar Rudolf Jager. Vsi so bili, kakor je to že slaba slovenska fantovska navada, pri tej priliki precej omamljeni od vinskih duhov. Ker so po celjskih ulicah preveč razgrajali in kričali, jih je ustavila straža ter jim zabranila pot na neko dvorišče. To je mlade fantiče tako razburilo, da so se dejansko lotili stražnikov, ki so jih hoteli aretirati. S tem so se pregrešili zoper § 104 srb. kaz. zak. Obsojeni so bili pred celjskim okrožnim sodiščem: Horvat na 3 tedne, Veseljak na 2 tedna in Jager na 1 teden poostrenega zapora.

Umetniška šola društva „Probuda"

Šolski odsek društva «Probuda» je to šolo na temelju dosedanjih izkustev na novo organiziral na sledeči način: Šola se deli na tri oddelke, in to:

A) Oddelek za figuralno risanje (glava in akt) s sledečimi predavanji: anatomija, tehniško risanje (geometrično risanje, projekcijski nauk in konstr. perspektiva), oblikoslovje (slogoslovje) in umetnostna zgodovina.

B) Oddelek za umetno-obrtno-strokovno risanje (risanje načrtov za umetno vezenje, keramiko, intarzijo, sobno slikarstvo itd.) s predavanji: tehniško risanje, oblikoslovje, zgodovina umetnosti in narodna ornamentika.

C) Pripravljalni oddelek za začetnike (risanje po modelih in geom. risanje, v kolikor je potrebno za razumevanje geometričnih oblik.

Poleg teh oddelkov bodo na šoli tudi letos specijalni tečaji, in sicer:

D) tečaj za grafike,
E) fotografijo,
F) malo plastiko,
G) Narodno ornamentiko in
H) za usnjerez.

Za redne učence so predavanja dotične skupine obvezna.

Učna doba je določena za oddelek A in B na 4 leta, oddelek C na 1 leto, za tečaje D do H na 2 leti. Dosedanjim učencem se všteje dosedanja učna doba.

Poleg rednih učencev se bodo sprejemali tudi izredni k vsakemu predmetu po svobodni izberi.

Pouk bodo vodili sledeči gospodje: Figuralno risanje Matej Sternen in Mirko Šubić, Umetno-obrtno strokovno risanje: Mirko Šubić, Tehniško risanje: Anton Sever, Risanje po modelih: Fran Ančik, Zgodovino umetnosti: Davorin Volavšek, Anatomijo: M. Šubić, Oblikoslovje: M. Šubič, Narodno ornamentiko: Maksim Gaspari, Grafiko: Saša Šantel in M. Šubić, Fotografijo: Fran Vesel, Malo plastiko: A. Sever, Usnjerez: Drago Vahtar.

Za tečaje: Grafika, Narodna ornamentika in Usnjerez se zahteva primerno predznanje v risanju.

Vpisovanje se bo vršilo, kakor že javljeno, v dneh 6. in 7. oktobra od 18. do 19. ure in dne 8. oktobra od 16. do 18. ure v risalnici na Tehniški srednji šoli (mezz. štev. 11). Tam se bodo objavile tudi vse nadaljnje podrobnosti.

Ravnatelj um. šole dr. «Probuda»:
A. Sever l. r.

Borza

6. oktobra:

DUNAJ: Beograd 1003 do 1007, Berlin 16.850 do 16.950, Budimpešta 90.80 do 92.80, Bukarešta 379 do 381, London 316.500 do 317.500, Milan 3096 do 3108, New-York 70.975 do 71,185, Pariz 3732 do 3748, Praga 2119 do 2129, Varšava 13.600 do 13.700, Sofija 515 do 519, Curih 13.600 do 13.650, dinarji 999 do 1005, dolarji 70.460 do 70.860, lire 3080 do 3100.

BERLIN: Beograd 5.94, Milan 18.35, Praga 12.50, Pariz 21.99, London 18.685, Curih 8.40.

CURIH: Beograd 7.30, New-York 521.75 London 23.26, Pariz 27.50, Milan 22.77, Praga 15.60, Budimpešta 0.0068, Bukarešta 2.75, Sofija 3.80, Dunaj 0.007375.

NEW-YORK: Beograd 141, London 446, Milan 436,50, Praga 298.50.

LONDON: Beograd 322, Pariz 84.95, Milan 102.12, Dunaj 317.000, Budimpešta 345, Bukarešta 840, Praga 149.62.

Naši kraji in ljudje

Tujski promet na našem Jadranu

Letoviščarske in kopališke sezone za letošnje leto je konec. Kopališča in letovišča so se izpraznila, v velikih dvoranah hotelov se je naselila tišina in tujske sobe v prenočiščih in penzijonih bodo počivale zopet običajnih osem mesecev.

Zveza kopališč in letovišč na gornjem Jadranu objavlja statistiko, ki kaže zanimive rezultate letošnje in lanske tujske sezone v sledečih krajih: Aleksandrovo, Baška, Crikvenica, Kraljevica, Malinska, Novi, Omišalj, Rab, Selce, Karlovac in Jablanac. Nekatera mesta (predvsem Krk Bakar in Sinj) so iz statistike izostala.

Če primerjamo lansko tujsko sezono na Jadranu z letošnjim letom, opazimo predvsem sledečo razliko: letoviščarjev je bilo letos v splošnem manj kakor lani. Gre pa samo za razliko približno 500 oseb. Lani je bilo na Jadranu več inozemcev, letos pa več domačih gostov. Lani je bil na prvem mestu poset Čehoslovakov, letos pa Jugoslovenov.

Lansko leto sta posetila letovišča in kopališča na Gornjem Jadranu 4702 Jugoslovena, dalje 5293 Čehoslovakov, 495 Nemcev, 89 Madžarov, 207 drugih Slovanov in 220 drugih inozemcev. Letos je znašalo število Jugoslovenov 5836, število Čehoslovakov 2657, število Nemcev 1343, število Madžarov 234, ostalih Slovanov 133, ostalih tujcev pa 161. Poset Jugoslovenov se je torej okrepil za nad 1000 oseb, dočim je poset Čehov padel za nad 2600 duš. Poset Nemcev je narastel za skoro 900 oseb, poset Madžarov pa za dobrih 250 ljudi. Število gostov drugih slovanskih narodnosti se je skrčilo za okolu 70 duš in tudi število drugih inozemcev je padlo.

Splošni rezultat letošnje tujske sezone na Jadranu je torej ta, da so se češkoslovaški državljani odtegnili našim krajem ter prebili svoje dopuste večinoma na italijanski rivijeri, ki je cenejša od naših severnih jadranskih krajev. Dejstvo da je letos poset Nemcev in Madžarov boljši, je pač pripisovati izboljšanju denarnih razmer v Avstriji in Nemčiji. Tudi Madžari se začenjajo polagoma vračati v letovišča, ki so jim znana že izza pred vojne. To obenem kaže, na koga bo treba v bodoče računati v letoviščarski sezoni na Jadranu. A pred vsem si je treba zapomniti, da zasluži gornji Jadran več pozornosti nas samih. Slovenci, ki že poznamo nekatere primorske kraje in prav radi zahajamo v Crikvenico, Kraljevico ter zlasti na Rab, bomo morali v prihodnje posvetiti tem krajem še več pažnje. Gornji Jadran je temboli vreden upoštevanja, ker je cenejši od naših domačih letovišč in ker nam nudi vsaj toliko komforta kakor dolnji Jadran, ki je znatno dražji, pa tudi manj domač.

Pomanjkanje pijetete

Odmevi celjskih volitev.

Celje, 5. oktobra.

Celjski nemškutarji in njihov najnovejši oproda dr. Ogrizek so pri občinskih volitvah grdo pogoreli ter dobili za svoje nepoštenost in narodno izdajstvo, ki še nikdar ni obrodilo trajnih sadov, primerno lekcijo. Že cel teden zabavljajo sedaj po nemških oštarijah in v svojih dveh glasilih, ki se medsebojno izpopolnjujeta v bratski slogi, kakšen teror in kakšna neprimerna sredstva je baje uporabljal tekom volitev Narodni blok. Vkljub pozivu se jim ni posrečilo dobiti niti enega res stvarnega dokaza za to. Tudi se sliši, da kujejo rekurz zoper občinske volitve že celi teden.

Skrajno nemoralno je, podtikati nasprotniku nečedne stvari, predno se temeljito ne pomete pred lastnim pragom. Narodni blok je nastopal ves čas volilnega boja do skrajnosti dostojno in stvarno ter je pričakoval od nasprotnika vsaj po volitvah streznenja. So pa gotovi javi, ki kažejo baš nasprotno. Ne bomo se z njimi pečali, ker se tudi ne izplača.

Skrajni znak posurovelosti in velikega pomanjkanja pijetete, pa kaže čin, ki so ga inscenirali doslej še neznani zlikovci, ki pa ne bodo daleč stran od tistih, ki črpajo svojo modrost iz «Cillier Zeitung» in «Celjskih Novic» ter bljujejo že cel teden ogenj in žveplo na zavedne celjske Slovence. Pred nekaj dnevi so se našle tri mrtvaške glave, in sicer v hiši v Miklošičevi ul. št. 5, kjer stanujejo po večini slovenske stranke, nadalje v bližini Zvezne tiskarne, ter na vrtu župana dr. Hrašovca. Policijske poizvedbe so dognale, da je te glave vzel nekdo iz zaklenjene Maksimiljanske cerkve na Mariborski cesti. Ni dvoma, od kod izvira ta podli čin, ki so si ga privoščili nekateri iz nasprotnih vrst. Kaže skrajno posurovelost in tudi pomanjkanje pijetete do onih, katere bi morali tudi v najvročejšem volilnem boju pustiti pri miru. Želeti je le, da se krivci prav kmalu izslede ter privedejo do zaslužene kazni. Morda bi pa v tem oziru lahko pomagala dr. Ogrizek in dr. Skoberne, ki tratita sicer toliko dragocenega časa za to, da bi izsledila pri Narodnem bloku kako nerednost glede občinskih volitev.

Velika poneverba v Sarajevu

Zadnja dva tedna se je vršila v sarajevski «Mestni hranilnici» blagajniških knjig. Stvar se je vlekla neobičajno dolgo. Pregledniki računov so namreč morali vsako neznatno vsotico iskati po različnih knjigah. Naposled so napravili računski zaključek ter ugotovili, da manjka v blagajni 236.000 Din.

Direktor zavoda je takoj poklical predse uradnike, katerim je bila poverjena manipulacija s hranilniškim denarjem. Možje so se izgovarjali, da so nedolžni, ko pa je eden izmed njih uvidel resnost položaja, je položil 58.000 Din kavcije. To je bil Mićo Samouković, ki je obenem priznal, da je denar vzel iz blagajne zato, ker ga je rabil, a da je imel namen pozneje vsoto vrniti. Ko je Samouković priznal, da je imel pri malverzacijah še več tovarišev, je ravnatelj posojilnice pozval pred sebe prokurista Dufeka, Drndo, Saračevića in trgovca Savo Baroša. Vsi ti so sprva odločno tajili vsako tatvino in krivdo. Ko pa je imel biti zaslišan drugi blagajnik Muharejm Saračević, se je izkazalo, da je možak — ušel.

Ravnateljstvo posojilnice je stvar naznanilo policiji, ki je izdala tiralico za begunom. Medtem so se nadaljevala zaslišavanja ostale družbe. Izkazalo se je, da so vsi imenovani hranilnični uradniki kradli denar zase ter ga posojali drug drugemu. To so delali tako, da so na lastno pest dajali drug drugemu posojila iz hranilnične blagajne. S tem denarjem so živeli zelo razkošno. Vsote «posojil» so se zdržema večale in naposled je nepoštenjakom prišel v roke trgovec s kožami Savo Baroš, kateremu so uradniki dajali denar na 20odstotne obresti, v nadi, da bodo s temi obrestmi polagoma vrnili ali pa vsaj zmanjšali defravdirane zneske.

Uradniki so torej imeli nekako državo v državi, lastno banko v tuji banki, kjer so bili nameščeni. Ker pa je to zabranjeno in po zakonu nedopustno, so bili vsi storilci odpuščeni iz službe ter obenem aretirani. Preiskava, ki je seveda vzbudila v Sarajevu velikansko senzacijo, se nadaljuje, pobeglega Saračevića pa išče policija s posebno okrožnico.

*

Po zadnjih vesteh iz Sarajeva je bil Sarčević v soboto večer aretiran v Višegradu ob bivši sandžaški meji. Pri njem so našli še 70.000 Din.

Žeparjev doživljaj

Ljubljana, 6. oktobra.

V soboto dopoldne se je pripeljal v Ljubljano po opravkih posestnikov sin, Anton Krašovec iz Čateža pri Turjaku. Hoteč se vrniti zopet domov, je vstopil ob pol 2. popoldne na dolenjskem kolodvoru v vlak. V vozu je v gneči ljudi naenkrat začutil, da brska po njegovem hlačnem žepu tuja roka. Ko se je iz previdnosti potipal, je ujel roko predrznega žeparja, ki mu je istočasno izmaknil listnico z vsebino 3750 Din. Tat je bil uren in je neopaženo s hitro gesto izročil denarnico svojemu poleg stoječemu «sotrudniku», sam pa je bil na razburjene klice prijet po železniških uslužbencih, ki so ga odpeljali proti kolodvorskemu uradu. Tačas pa se je vlak ravno pričel pomikati naprej. Neznani žepar je porabil nepažnjo svojih spremljevalcev, se iztrgal in skočil v že pomikajoči se vlak. Od tu si je pomagal na drugi strani zopet na tla ter bežal čez polje. Postajenačelnik pa, ki je dal znamenje, naj vlak obstoji, je s tem pripomogel, da se je vsulo kakih petdeset ljudi iz vlaka za bežečim žeparjem, ki so ga v daljavi kakih 300 metrov od postaje na polju tako spehali, da je padel na tla in vsled utrujenosti obležal.

O dogodku je bila obveščena dolenjska stražnica, prihiteli stražniki so komaj oteli predrznega tatu pred razburjeno množico. Na policiji je izpovedal, da je Ivan Babič, star 28 let, po poklicu konjski mešetar, doma iz Pronina, srez Knin v Dalmaciji. Pri zaslišanju se je zapletel v protislovja in končno priznal, da je svoj plen iz previdnosti izročil sotovarišu v vlaku, kar pa se je v gnječi komaj opazilo. Policija je izročila predrznega žeparja sodišču, njegovega pomagača, ki ga Babič noče izdati, pa zasledujejo varnostne oblasti. Sumi se, da pripadata oba že dolgo zasledovani žeparski družbi, ki prav neusmiljeno gospodari po naših železnicah.

Spirit gorljiv

terpentin, salmijak, pravi kranjski firnež prašno olje, oljnate in suhe barve, slikarske in pleskarske potrebščine.

Ravhekar & Derganc

Pred Škofijo št. 20

4943a

med dobrimi najboljši.

Ljubitelji narave! 7. in 8. X.

se predvaja v

„Elitnem kinu Matica“

drugi del prekrasnega filma

Gösta Berling

Opozarjamo Vas na še nevidene naravne slike s snegom in ledom pokrite Norveške. — Posebno zanimiva je v Ljubljani še ne prikazana divja dirka lahkih sank čez nepregledne ledene plasti zmrzlega jezera ter obupna borba z gladnimi volkovi.

Ne zamudite! Rezervirajte si Vaš prosti čas za ta film!

Predstave ob pol 4., 5., pol 7., pol 9. V nedeljo ob 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Dopisi

SV. JEDERT NAD LAŠKEM. Že lansko leto je krožila pri nas neka prošnja, na katero smo se vsi podpisali, ki smo prizadeti radi slabe ceste. Prošnja je bila namenjena na višje oblasti. Kakor smo sedaj dognali, je obtičala na občini in se je v to svrho votirala iz občinske blagajne vsota 1000 Din. Gg. odborniki, zakaj smo se podpisali? — Po zadnji toči, katera nam je napravila mnogo škode, ste nas klicali na občino, da smo Vam dali podatke. Ne mislite, da smo zadovoljni samo z Vašimi praznimi obljubami.

ROŽNA DOLINA. Ni dolgo tega, kar smo čitali, da je viški občinski odbor sklenil, da se bodo odslej imenovale ceste in ulice na Glincah in Rožni dolini s številkami. Sklep so utemeljevali tako, da je vsakemu takoj jasno, da jim ni šlo za številke; pač pa so se bali na eni strani gg. od delavskega kluba, da se ne bi imenovale ulice po kakem klerikalnem veljaku, na drugi strani pa klerikalcem ne bi bilo všeč, če bi nastala kaka Lemeževa ali Aleksandrova cesta. Zato so določili številke; da pa to ne bo praktično, tega seveda v svoji navdušenosti za novo iznajdbo niso pomislili. Upoštevali tudi niso dejstva, da se bližamo času, ko bo naša občina združena z Ljubljano in da bo treba takrat dati ulicam zopet drugo označbo. Če niso znali najti primernih imen sami, bi morali sklicati za to anketo, ki naj bi v sporazumu z vsemi odločujočimi faktorji določila primerna imena za naše ulice in ceste. S tem sklepom pa gospodje še niso opravili, ker bo imela baje zadnjo besedo še pokrajinska uprava v Ljubljani.

Iz Primorja

* *28. redni občni zbor slov. akad. fer. društva «Balkan» v Trstu*, katerega je prvič kvestura prepovedala, se je vršil pred tednom dni, v nedeljo 28. septembra v prostorih šentjakobske Čitalnice. Zborovanje je bilo kratko, udeležilo se ga je pa izredno lepo število članov in starešin, po številu 48 oseb. Predsednik je kratko orisal delovanje društva v zadnjem času ter omenil, da si je organizacija ustanovila lastni pevski zbor in dramatski klub. Staremu odboru je bil nato podeljen absolutorij, za novega predsednika pa je bil izvoljen g. Mohorovičič, za odbornike pa Boris Plesničar, Milko Danev, Milko Bambič in Josip Božič.

* *Občni zbor akad. fer. društva «Istra»* V nedeljo 28. septembra se je vršil v Opatiji 9. letni občni zbor akad. fer. društva «Istra» v Pazinu, sedaj v Opatiji. Navzoča sta bila tudi delegata tržaškega ferijalnega društva «Balkan» in goriškega akad. udruženja «Adria». Društvo je na tej skupščini imenovalo zastopnika Slovencev in Hrvatov v Julijski Krajini dr. Wilfana in dr. Stangerja za svoja častna člana.

Vsem, 1885-a

ki hočejo dobro kavo piti, priporočamo izvrstno našo pravo domačo Kolinsko cikorijo.

Ako želite pravi užitek, kupujte samo 1954a

Colombo Ceylon Tea.

* *Smrtna kosa.* V Barkovljah pri Trstu je v soboto, dne 4. t. m., umrla ga. Marija Švagelj, roj. Žiberna. Pokojnica je bila dobro znana v naših krogih tržaških okoličanov, katere je z njeno smrtjo zadela težka izguba. Bodi ji lahka domača zemlja! Preostalim naše sožalje. — V Postojni je umrl živinozdravnik Ferdo Gaspari. N. v m. p.!

* *Predstava Tucičeve «Golgote» prepovedana.* V nedeljo 5. oktobra bi se morala vršiti na Kontovelu pri Trstu predstava Tucičeve drame «Golgota». Kvestura pa je igro v zadnjem trenutku prepovedala ter onemogočila tržaškim visokošolcem kulturno prireditev med slovenskim okoličanskim ljudstvom.

* *Tatinska sezona na Goriškem.* Dornberškega župnika Andreja Uršiča so obiskali neznani tatovi ter mu odnesli za 500 lir dragocenosti. — Na vrhu Sv. Mihaela pri Gorici so neznani tatovi ukradli 20 železnih drogov, 4 železne ograje in 30 kg žebljev. Vse to so odnesli ne da bi jih kdo opazil. — V tobakarni Marca v Gorici so tatovi okradli za 1000 lir poštnih znamk. — V Št. Petru pri Gorici pa so neznani uzmoviči odnesli tehtnico, vredno 800 lir. Tudi slikar Rafael Figelj bi bil istotam kmalu prišel ob svoj bakren kotel, pa je še pravočasno rešil svojo last pred tatom, katerega je prijel in izročil orožnikom.

* *Dražji kruh v Trstu.* Z današnjo nedeljo je poskočila cena kruhu v Trstu za 20 stotink italijanske lire pri kilogramu. Tako draginja zopet narašča.

* *Prepir s krvavim koncem.* V Štanjelu na Krasu sta se sprla 24letni kmet Karol Kobal in 20letni Franc Grča, oba iz Štanjela. Prvi je namreč ustavil svoj voz pred Grčino hišo, kar slednjemu nibilo po volji in iz česar se je izcimil prepir, ki se je razvil v pretep, tekom katerega je dobil Kobal od svojega nasprotnika tri vbodljaje z nožem v prsa. Prepeljati so ga morali v bolnišnico.

U vseh specerijskih prodajalnah se dobi

JOHAN

najboljši pridatek k hrani.

1950

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Drama

Torek. 7.: Zaprto.
Sreda, 8.: «Cyrano de Bergerac». E.
Četrtek, 9.: «Firma P. B.» A.
Petek, 10.: Zaprto. (Generalna vaja).
Sobota, 11.: «Šest oseb išče avtorja». Premijera. Izv.
Nedelja, 12.: «Moč teme». Izv.
Pondeljek, 13.: «Šest oseb išče avtorja». D.

Opera

Torek, 7.: «Majska noč». D.
Sreda, 8.: «Cavalleria rusticana». «V vodnjaku». F.
Četrtek, 9.: Zaprto.
Petek, 10.: «Carjeva nevesta». B.
Sobota, 11.: «Majska noč». C.
Nedelja, 12.: «Netopir». Izv.
Pondeljek, 13.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.

Torek, 7.: «Mamselle Nitouche». B.
Sreda, 8.: «Pohujšanje v dolini šentflorjanski». C.
Četrtek, 9.: «Mamselle Nitouche». A.

Mariborsko gledališče. Po uspelih treh opernih predstavah «Zrinjskega» se je vršila v nedeljo prva drama: «Pohujšanje v dolini šentflorjanski». Gledališče je bilo napolnjeno in igra je napravila harmoničen utis. Pozornost je vzbujala Hijacinta novinke gospodične Kovačičeve, kateri je bil poklonjen krasen šopek rož. Več po reprizi. Opera pripravlja v novi zasedbi «Carmen», kjer bodo vsi trije ruski igralci peli svoje vloge v ruščini.

«Rokovnjači» v celjskem gledališču. Za «Legijonarji» bi se bili morali uprizoriti Govekarjevi «Rokovnjači» na celjskem gledališkem odru že koncem lanske sezone, a so se predstave vsled nevarnosti širjenja nalezljivih bolezni predčasno ukinile. Dasi so Celjani videli igro že mnogokrat, ima vendar zlasti med širšimi sloji meščanstva vsikdar zopet privlačno silo, ako se sliši, da nastopi v svojih elitno kreiranih vlogah g. Rafko Salmič. Kot Jež v «Legijonarjih» in kot Blaž Mozol v «Rokovnjačih» je še vedno neprekosljiv. Tudi to pot je bil kot Blaž Mozol na vrhuncu ter žel najlepši uspeh. V znak hvaležnosti mu je bil izročen lovorjev venec. Lepe uspehe so dosegli tudi ostali stari znanci celjskega odra. Kot novinka pa se je simpatično upeljala ga. Gradišnikova v vlogi Polonce. Skupine, zlasti na sejmu v Črnem grabnu so kazale dovolj živahnosti, le orkester je bil vkljub veliki osebni požrtvovalnosti posameznih godbenikov preslab in bo treba gledati, da se pomnoži. Občinstvo je napolnilo gledališče v soboto in nedeljo do zadnjega kotička, tako da bosta predstavi izkazali gotovo tudi lep gmotni uspeh, ki bo služil v kritje velikega lanskega deficita.

Tenorist Rijavec v Mariboru. Uprava mariborskega narodnega gledališča pripravlja koncert g. Rijavca, ki se bo vršil najbrže dne 13. oktobra v narodnem gledališču.

Župančičev fragment iz «Veronike Deseniške» v nemščini. V literarni prilogi nedeljske «Prager Presse» od 5. t. m. je izšel delen prevod drugega dejanja iz «Veronike Deseniške».

Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino. IV. letnik. Ljubljana, 1924. Cena 50 Din. — Naroča se v seminarju za slovansko filologijo, Ljubljana univerza. — Pred kratkim je izšel 4. letnik te, za Slovence tako važne publikacije s sledečo vsebino: **Milko Kos:** Paleografske in historične študije k freisinškim spomenikom; **Petar Skok:** Tri etimologije; **Ivan Prijatelj:** Borba za individualnost slovenskega književnega jezika v letih 1848. do 1857.; **Fran Kidrič:** Stapleton; **Franc Ramovš:** Razvoj imperfekta v rezijanščini. **Male vesti. Ivan Koštial:** K zloženkam z d — korena dhe; **Franc Ramovš:** Izvor slov. svetniških imen Ilj, Tilj, Tilen in Tilih za lat. Aegidius; **Fr. Kidrič:** Otrozhia Biblia 1566.; otrozhija Tabla (ali Biblia) o. 1580.; Bohoričev Elementale Labacense cum Nomenclatura; Slovenske knjige v protestantski stanovski šoli v Ljubljani 1563. do 1568.; Gregor Vorenc; **Ivan Prijatelj:** Nekaj Vodnikovih pisem Kopitarju; Vaclav Burian: O zadnjih dnevih Kopitarjevega življenja; **Joža Glonar:** Pleteršnikov «Pleteršnik»; **Rajko Nahtigal:** Programatične i. dr. opazke h Kosovi razpravi o freisinških spomenikih; **Janko Slebinger:** Bibliografija. Priporočamo naši inteligenci, ki ji je gotovo mnogo ležeče na razvoju slovenskega jezika, književnosti in zgodovine, da si časopis čimprej naroči.

Prvi intimni glasbeni večer v Zagrebu. Hrvatski glasbeni zavod, katerega program je pred kratkim objavilo tudi «Jutro», je otvoril svojo letošnjo sezono dne 3. oktobra. Na sporedu so bili sledeči komadi: Fantazija po J. S. Bachu, Sonatina ad usum infantis itd., dalje Indijanski dnevnik Turadot ter Carmen — fantazija. Večer se je vršil v znaku spomina na slavnega komponista, virtuoza in klavirskega pedagoga Feruccia Busonija, ki je prvo in zadnjo skladbo priredil za klavir, drugo in tretjo pa samo zložil.

Sarajevsko gledališče v finančni krizi. V sarajevskem gledališču je nastala akutna denarna kriza. Gledališka uprava je potrošila blizu 200.000 Din za popravo zgradbe in za nabavo nove garderobe. Izdatek tolike vsote je prav resno uplival na gledališko blagajno, ki ni mogla 1. t. m. izplačati igralskemu osobju pogodbenih gaž. Ker je težko misliti na to, da bi vlada dovolila, oziroma povečala kredit gledališču, se nahaja gledališka uprava v Sarajevu v velikih škripcih in izgleda, da bodo njeno neprevidnost v denarnih izdatkih morali plačati nekateri člani s svojo eksistenco.

Gogoljev «Revizor» na zagrebškem odru. V nedeljo 5. oktobra se je vršila v Zagrebu predstava Gogoljeve satirične komedije «Revizor». V vlogi Hlestakova je nastopil znani igralec in režiser Ivo Raić.

«Šeherezada» na praškem odru. Opera Narodnega divadla v Pragi je te dni uprizorila v novi, razkošni opremi Rimski-Korzakov balet «Šeherezada». Balet je inscenira po Fokinovih idejah novi gledališki baletni mojster Remislavski z velikim aparatom, bogatimi dekoracijami in kostumi. Kritika pa je delo zavrgla, češ da je uprizoritev v opreki z glasbo.

Dve novi komediji L. Pirandella. — Italijanski komediograf Luigi Pirandello je napisal dve novi komediji, kateri bodo še tekom letošnje sezone igrali v Italiji. Prva nosi naslov «God g. Della Nave», druga pa se imenuje «Nova kolonija». Prva prikazuje greh in kesanje človeka, tisto, kar ima človek-žival v sebi tragičnega in česar druge živali nimajo. V drugem delu, ki se razvija na pustem otoku sredi Tirenskega morja, pa obdeluje avtor rojstvo nekega mita.

Domače vesti

* **Kraljevo kronanje odgodeno.** Z ozirom na nejasne politične prilike, kakor tudi radi tega, ker še niso dovršene vse priprave, je kraljevo kronanje, ki bi se moralo vršiti letos, odgodeno na prihodnjo spomlad. Svečanosti bodo trajale dva tedna. Te dni sta odpotovala v samostan Hilandar na gori Atos dva jugoslovenska arhitekta, da izvršita potrebna popravila v samostanu, v tamošnjih stanovanjih in knjižnici. Po dosedanjem načrtu je predvideno, da bo kralj po kronanju v Beogradu in po maziljenju v Žici odšel v Hilander, da obnovi tradicijo Dušana Silnega in da zabije na najvišjem vrhu gore Atos v zemljo kopje z zastavo, kakor je to storil po kronanju tudi veliki srbski car Dušan Silni.

* **Prvi katoliški nadškof v Beogradu.** V konkordatu med Srbijo in Vatikanom leta 1914. je bilo tudi dogovorjeno, da papež imenuje za Beograd nadškofa, ki bi bil višji cerkveni pastir vseh katolikov v Srbiji. Izbruh vojne je preprečil izvršitev konkordata. Sedaj javlja vatikanski službeni list «Osservatore Romano», da je papež imenoval za nadškofa v Beogradu apostolskega vikarja v Banatu p. Rafaela Rodića.

* **Dr. Žolger operiran.** Profesor ljubljanske univerze, g. dr. Žolger, je bil te dni na Dunaju operiran na ledvicah. Operacija se je popolnoma posrečila in upati je, da se g. profesor kmalu povrne zdrav v Ljubljano.

* **Vojaška vest.** Polkovnik g. Aleksander Daskalović, komandant 7. pešpolka in bivši predsednik naše razmejitvene komisije z Italijo, je imenovan za komandanta 18. pešpolka v Beogradu.

* **Novoimenovani podporočniki.** Za podporočnike so imenovani absolventi vojaške akademije v Beogradu: Rataj Ermin, Seručar Zdravko, Magaš Anton, Dolinšek Karl, Leman Friderik, Pirš Rudolf, Novak Anton, Sič Jurij, Šimenc Ivan, Zavec Karel, Černe Anton, Lesni Friderik, Leben Stanko, Berbaldi Josip, Božič Mirko, Stade Pavel, Sprajc Teofil. Vsi imenovani so prideljeni k raznim pehotnim polkom. K artiljeriji so prideljeni sledeči Slovenci: Babič Ivan, Kropar Ivan, Bjelaje Slavko, Lukman Anton, Cerar Anton, Stude Marin, Kos Ljudevit, Brajdič Ivan, Okorn Božidar, Tušar Fran, Adamik Emil, Rop Srečko, Regel Stepan, Slapar Andrej, Zorko Vladko, Makneda Ivan, Pukmajster Bogomir in Lang Josip. K konjenici sta prideljena: Bakarec Edvard in Žagar Ivan. K inženjerskim četam pridejo: Marolt Miloš, Salamun Janko, Košnjek Franc Kosec Milan, Krajnc Josip, Normali Ivan, Valenta Vladimir, Orehek Karl, Skoko Anton in Pišl Zoran. H kraljevi gardi so dodeljeni: Žak Jaroslav, Marišič Ivan in konjeniški podporočnik Bakarec Edvard.

* **Poljski akademiki v Beogradu.** V Beograd je prispel g. Balinski, predsednik Mednarodne dijaške federacije iz Varšave. Delegat poljskega dijaštva bo stopil v zvezo z vsemi našimi akademskimi udruženji v svrho upostavitve čim tesnejših in prisrčnejših odnošajev med jugoslovenskim in poljskim dijaštvom.

* **Himen.** Poročil se je g. Viktor Črnko, uradnik Kranjske ind. družbe na Jesenicah, z gdč. Mijo Lukmanovo, v Ljubljani pa g. Fran Kordež, zastopnik tvrdke Michelangeli, z gdč. Slavico Vreševo iz ugledne Vreševe rodbine v Kranju. Bilo srečno!

* **Smrtna kosa.** Društvo orožniških upokojencev sporoča svojim članom, da je umrl v Ljubljani g. Ivan Rus, upokojeni štražmojster, dolgoletni odbornik društva. Bil je skrben oče, zvest tovariš in vnet Jugosloven. — V Mariboru je umrl rodbini Semolič edini sinček Mišo. Blag jima spomin!

* **Da ne bo zamenjave!** Nedeljski «Slovenec» je prinesel podlistek «V Korte», ki ga je napisal Fr. Govekar. Da ne bo zamenjave, bodi povedano, da je ta gospod Fr. Govekar župnik v Lomu pri Tržiču.

* **Znižanje cen cigaram «Viržinke».** — Uprava državnih monopolov v Beogradu je z odlokom z dne 20. septembra 1924. odredila, da se z dnem 1. oktobrom t. l. zniža cena cigaram «Viržinke» od 125 dinarjev na 100 Din za 100 komadov, t. j. na 1 Din za komad.

* **Obupen klic orožnikov** iz Macedonije. Iz vrst slovenskih orožnikov, ki morajo služiti v Macedoniji, nam pišejo: Ali so res vsi, ki bi nam mogli pomagati, popolnoma pozabili na nas in jim nismo toliko vredni, da bi nas družinske očete rešili Macedonije in nas vrnili našim družinam, ki so že 9 mesecev brez nas. Najprej smo se mučili v podoficirski šoli v Kamenici, sedaj pa se moramo potikati po Macedoniji. Družine pa stradajo doma in čakajo nestrpno našega povratka. Kdo bo preskrbel za naše družine za zimo drva, kdo živež in obleko? Kdor misli, da si more orožnik tu kaj prihraniti, naj le poskusi kako se živi na dve strani z našo plačo, osobito oni, ki imajo več otrok. Vsekakor bi se moralo ozirati na oženjene orožnike, ne pa jih s tako dolgimi dodelitvami držati ločeno od družin. Kje je vlada, zganite se slovenski poslanci in ministri ter pokažite, da imate v resnici kaj čuta za nas, ne pa samo prazne besede.

* **Ožji odbor Jadranske Straže.** Na prvi seji širšega glavnega odbora Jadranske Straže v Ljubljani 1. t. m. je bil izvoljen, ker se je dosedanji predsednik dr. R. Marn zahvalil za event. ponovno izvolitev, za predsednika g. dr. K. Triller, za podpredsednike dr. R. Marn, veletržec Franc Stupica in podpolkovnik Vodopivec, za tajnike: inž. Debelak, dr. O Fettich, davčni nadupravitelj Fr. Gostiša in ključavničarski mojster Josip Rebek, za blagajnike: industrijalec Franc Medic, rač. revident Ivan Mikuš in tajnik Trboveljske družbe Josip Pogačnik. Za ekonoma je bil izvoljen prof. dr. Val. Rožič.

* **Volitve župana v Kočevju.** Kakor znano, so se vršile dne 7. septembra volitve v kočevsko občinsko zastopstvo. Zmagali so Slovenci s 15 mandati napram 10 nemškim. Vsled rekurza, ki je bil vložen se je volitev župana zavlekla in se je vršila šele preteklo nedeljo. Nemci so se za te volitve skrbno pripravljali in napeli vse svoje moči, da bi splašili Slovence in jih pridobili za svoje načrte. Računali so na to, da se bo našlo v vrstah slovenskih mandatarjev nekaj ljudi, ki bodo nasedli nemškim zvitim intrigam. Slovenski mandatarji pa so preizkušnjo dobro prestali. Narodni blok je ostal kompakten in odločen. Pri volitvah je dobil zastopnik Narodnega bloka 14 glasov proti 11 nemškim. Za župana je bil izvoljen dr. Ivan Sajovic, ki je prvi res narodni župan v Kočevju, za podžupana pa g. Ivan Drobnik. Ostali svetovalci so: Kunaver Franc, Ivan Novak, bivši župan, Jože Pužnik, star kočevski Slovenec, Ivan Mandelj in Alojzij Kmetič. S tem je zadobilo Kočevje popolnoma slovensko lice in slovenski mandatarji so in ostanejo tudi v bodoče zvesti svojemu nacionalnemu geslu.

* **Kraljev dar gas. društvu v Paški vasi.** Kralj Aleksander je poklonil prost. gasilnemu društvu v Paški vasi 1000 Din za novo društveno zastavo, ki je bila slovesno razvita 21. septembra. Društvo pokloni visokemu dobrotniku v zahvalo srebrn žebelj z imenom Njeg. Veličanstva. Žebelj se pribije v drog zastave.

* **Radio-postaja v Rogaški Slatini.** Ravnateljstvo zdravilišča v Rogaški Slatini je dobilo od ministrstva dovoljenje, da postavi v poslopju zdravilišča radio-postajo za sprejemanje koncertov. Kakor nam poroča bo postaja že v letošnji seski sezoni začela poslovati. V glavni sezoni pa bo drugo leto ta nova uredba zdraviliškim gostom lahko nudila zelo prijeten užitek.

* **Občinske volitve v Ptuju.** Kandidatne liste so že vložene. Prva je lista Gospodarsko-socijalnega bloka, na kateri so se združile vse slovenske stranke v Ptuju, druga je socijalistična, tretja pa je lista «domače» gospodarske stranke, ali po domače nemška. Nosilec nemške liste je iz rajha privandrani Steudte, sodarski mojster, posestnik vile in načelnik nemške požarne brambe. Na nemški listi se bleste imena kot Pirich, dr. Fichtenau, Spruschina, Schwab, Slawitsch, ki je eventuelno tudi Slavič, čevljarski mojster Seischegg (Zajšek), Damisch (Damiš Ervin), veliki Hrvat Vrečič Karl, ki ima v mestni hiši trgovino. Seveda tudi Omulez ne sme manjkati, mizar Milošič pa mora biti zraven, ker bo napravil ptujskim Nemcem krsto za politični pogreb. Kšeft je kšeft. Trgovec Ribič rad lovi haloške kmete, da mu nosijo denar, v zahvalo se blesti njegovo ime pri Nemcih. To je hvalisano ptujsko nemštvo. Taki smrdljivi politični stranki neizprosen boj!

* **Aretacija nemškutarskega nasilneža v Rogatcu.** V nedeljo je bil aretiran v hotelu Sporn v Rogatcu zloglasni rogaški nemškutar Iwitsch, ki je javno grozil, da bo pretepel sodnega svetnika in sploh vse rogaške uradnike. To je oni Iwitsch, ki je, kakor smo že poročali, tudi v preiskavi radi telesne poškodbe sodnika Ustarja in ga bo sodilo mariborsko sodišče. Kolikor smo informirani, se je oblast začela intenzivneje zanimati za rogaške razmere in upamo, da bo udarila pastirja, pod čigar patronanco se pasejo taka protidržavna jagnjeta.

* **Kongres lekarnarjev v Zagrebu.** Našo domačo vest v št. 233 popravljamo v toliko, da se bo 25. t. m. vršil v Zagrebu kongres lekarnarjev, ne pa kongres zdravnikov. Kot četrta točka je na dnevnem redu eksekutiva zakona o lekarništvu, kot deseta pa odnošaj lekarnarjev in njihovih asistentov.

* **Mortaliteta in nataliteta v Zagrebu.** Iz uradnih statističnih podatkov je razvidno, da se je lansko leto rodilo v Zagrebu 3069 oseb, a umrlo je le 2534 ljudi. Številov porodov presega torej število smrtnih slučajev za 535.

* **Holandski avijatičarji nad Beogradom.** Holandski avijatičar Van der Hup je v spremstvu enega pilota in mehanika odpotoval dne 1. t. m. iz Amsterdama na pot okoli sveta. Avijatik je še istega dne dospel v Prago, nato pa preko Dunaja in Budimpešte na naš teritorij. Nekaj časa je krožil tudi nad Beogradom, nato pa odplul v smeri proti Carigradu.

* **Demonstracije najemnikov v Beogradu.** V nedeljo se je vršil v Beogradu velik zbor stanovanjskih najemnikov, na katerem so bile sprejete ostre resolucije proti vladinemu projektu o novem stanovanjskem zakonu proti načinu reševanja stanovanjskega vprašanja. Zahtevalo se je, da se skliče anketa in da se šele tu sestavi projekt novega zakona. Po zborovanju so udeleženci prirejali po ulicah demonstracije proti vladinem projektu.

* **Špekulacije s — hajduki.** Dolgo časa je, med drugimi, hajdukoval v rudniškem okrožju okolo Gornjega Milanovca iz ječe pobegli Dragoljub Bojović. Zaradi številnih razbojstev je ministrstvo za notranje zadeve razpisalo za njegovo glavo premijo 50.000 dinarjev. Njegovi pomagači so ga čuvali, dokler bi se premija ne zvišala na 100.000 dinarjev, potem pa so ga nameravali ubiti ali pa izročiti oblasti, kakor so to storili že z drugimi. Ko se je premija res zvišala, so pajdaši, ki so ga skrivali, od Bojovića zahtevali, da jim zviša honorar, ki jim ga je plačeval za njihovo «pomoč». Da si pribavi sredstva za to, je sklenil, da oropa bogatega trgovca Sandića v selu Dolnji Banjani. A prišlo je drugače. Ko je Bojović od Sandića zahteval denar, je trgovec zgrabil razbojnikovo puško in ga z njo udaril po glavi. Bojovića so potem zvezali in ga izročili oblasti. Bojovićevim pajdašem se špekulacija ni obnesla.

* **Znaki jeseni.** Prvi jesenski dnevi so privabili v razne naše pokrajine obilo volkov. V tem oziru prednjačita zlasti Bosna in Lika. Volkovi se približujejo kmetskim hišam in povzročajo kmetom obilo škode. Prebivalstvo je povečini brez orožja. Na pomoč bodo morala priti vsekakor oblastva, da organizirajo velike love na te krvoločne živali.

* **Koncentracija naših vojnih pokopališč.** V ministrstvu ver se pripravlja naredba o koncentraciji vseh naših vojaških pokopališč v inozemstvu. Po tej naredbi bodo starši ali sorodniki umrlih vojakov svoje umrle lahko brezplačno iz inozemstva prepeljali v domovino.

* **Posledica alkohola.** V ljubljansko bolnico so pripeljali 25 let starega posestnikovega sina Franca Sinto iz Roba pri Kočevju, kateremu je v fantovskem pretepu tovariš Janez Zalar v pijanosti z motiko prebil lobanjo. Malo je upanja, da bi ranjenec okreval.

* **Otrovni plini.** V Beogradu sta v petek dva delavca desinficirala stanovanje pesnika Miloša Crnjanskega z otrovnimi plini. Pri tem je enemu zdrknila maska z obraza in plini so nanj začeli delovati. Na vpitje njegovega tovariša so sosedje razbili vrata in nesrečnika odpravili v bolnico, kjer pa bo najbrž podlegel.

Nakup zlata, srebra,
platina, starega denarja itd. — Tovarna za ločenje dragih kovin, Sp. Šiška, Sv. Jerneja cesta 231. 4966a

Trgovci, imejte v zalogi
Colombo Ceylon Tea
in pritožbe Vaših odjemalcev so izključene.

Pristojal Vam bo
brez dvoma kar najbolje klobuk najnovejšega modela, ki jih ima v veliki izberi
modni salon
Stuchly-Maške, Židovska ulica

* **Novorojenček v župnijskem hlevu.** V župnijskem hlevu v Št. Rupertu v Slov. goricah je nedavno župnijska uslužbenka, mlado in brhko dekle, rodila čvrstega sinčka. Ker pa je dete naenkrat utihnilo, se je za stvar začelo poleg sosedov zanimati orožništvo. Po štirih dneh so resnično našli novorojenčka zakopanega pod senom, z znaki nasilne smrti. Po komisijonelnem ogledu so otroka pokopali, nezakonsko mater zaprli, o očetovstvu pa se širijo razne govorice.

* **Ogromno znižanje cen radi prevelike zaloge in zboljšanje valute vsemu oblačilnemu blagu, posebno zimskemu, kakor sukno za moške obleke in suknje, raglane, žensko modno volneno blago, velur za plašče, barhent, odeje in drugo. Velika prodaja ostankov po vsaki sprejemljivi ceni. Manufaktura A. Potokar, Ljubljana,** poleg trga, pri Zmajskem mostu. — **Prepričajte se!**

* **Klub ljubiteljev sportnih psov** naznanja, da se je morala smotra psov iz tehničnih razlogov preložiti od 11. na 12. tega meseca. Priglašeni psi naj bodo dne 12. t. m. točno ob 8. zjutraj na razstavnem prostoru ljubljanskega velesejma. — Odbor K. L. S. P. 2154

* **Velik vlom v Ivanjkovcih.** V noči od petka na soboto je bilo vlomljeno v trgovino g. Lovro Petovarja v Ivanjkovcih. Vlomilci so zelo spretno odstranili okvire v oknih ter odnesli moškega in ženskega blaga v vrednosti 60 do 70 tisoč dinarjev. — Pred nekaj dnevi pa je bil izvršen velik vlom pri Sv. Rupertu v Slovenskih goricah, kjer so vlomilci tudi odnesli velike zaloge manufakture. Vlomilcev dosedaj še niso aretirali, a upati je, da pridejo kmalu v roke pravice. V zadnjem času se sploh silno množe vlomi po deželi in zato opozarjamo ljudi, naj bodo previdni.

Iz Ljubljane

u— **V sportni mlakuži** — v dobesednem pomenu, prosim! — so merili v nedeljo popoldne svoje nogometne moči in znanosti starine «Ilirije» s telovadci Sokola I. Tako zelo so se v dobi kratkega treninga navžili sportnega duha, da se niti po pravi jesenski plohi niso dali ugnati in so nastopili k mokremu boju, čeprav so bili že v prvih minutah mokri do kože, in čeprav je imela tekma res le še sportni namen. Prvotno glavnega namena, privabiti na igrišče množico Ljubljančanov in zbrati s tem nekaj prepotrebnih kamnov za sokolski Tabor, vsled slabega vremena namreč ni bilo mogoče doseči. Zato se bo tekma čez 14 dni, v nedeljo 19. t. m. ponovila. Ako bo vreme ugodno, uspeh ne bo izostal, ker smo uverjeni, da bo postal vsak izmed onih par sto gledalcev, ki so se v nedeljo tako od srca nasmejali, vnet agitator za obisk med svojimi znanci. Ilirijanci in Sokoli so se kljub brezobzirnemu dežju s pogumom in humorjem borili s takim elanom, da so tudi gledalci riskirali mokre obleke in vztrajali do konca. Ilirija je zabila Sokolu 2 gola, Sokol Iliriji en gol.

Kino Ljubljanski dvor
Danes zadnjič LILL DAGOVER
v „Njegova nepoznana ženica“
Jutri
? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ?
Predstave ob 8., pol 5., pol 8. in 9. uri

u— **Sprememba posesti.** Prejeli smo: Univerza kraljevine SHS v Ljubljani, odnosno odbor dr. Oražnovega dijaškega doma, je prodala tvornici «Split» d. d. za cement Portland v Solinu, zemljišče na Friškovcu v Ljubljani v izmeri 9000 kvadratnih metrov, kjer bo tvornica za svojo podružnico zgradila obsežno skladišče, spojeno z industrijskim tirom ter podružnici potrebne pisarniške prostore in stanovanja. Kakor se nam poroča bo tvornica še tekom tekočega leta pričela s tozadevno gradnjo.

u— **Slikar Kopač** je priredil v Narodni knjigarni permanentno razstavo svojih del. Razstavljenih je okoli 30 slik, po večini pokrajinski motivi z naše lepe Gorenjske, solnčne Gorice in Italije.

u— **Usmiljenim srcem.** Vdova brez vsake pokojnine, bolehna, nad 76 let stara, prosi usmiljene gospe, da bi ji podarile kaj ponošene obleke. Zahvaljuje se v naprej vsem iz srca. Naslov v upravi «Jutra».

u— **Policijske prijave.** Od nedelje na pondeljek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 6 prestopkov cestnega policijskega reda, 2 prestopka razpisov in 1 prestopek v zglaševalnih predgrajanja, 1 prestopek zdravstvenih predpisih. Aretacije so se izvršile štiri in sicer: 1 radi tajne prostitucije, 1 radi kaljenja nočnega miru, 1 radi razgrajanja in 1 radi postopanja.

u— **Tatvina v Mestnem domu.** Ob priliki vinske trgatve v Mestnem domu, ki so jo priredili gasilci je v gnječi odnesel neznan žepar Francu Vidicu zlato uro z verižico v vrednosti 4000 Din.

u— **Prevejana goljufica.** Postrežnica Ana Reš, stanujoča v Kolodvorski ulici 35, je nasedla pred nekaj dnevi prefrigani goljufici. Ko je imela opravka na ljubljanskem polju, jo je srečala blizu pričetka Linhartove ulice nepoznana ženska in je v joku pripovedovala, da je na Martinovi cesti njo ter več njenih tovarišic — mlekaric ustavil stražnik, ker je vozila po trotoarju ob cesti z ročnim vozičkom. Stražnik je zahteval od vsake po 100 Din, onim pa, ki denarja slučajno niso imele pri sebi, je zaplenil voziček. Med temi je bila tudi ona. Rešova je točeči ženski verovala in ji na njeno prošnjo posodila 100 Din, za katere je nepoznanka prosila pod obljubo, da ji prihodnji dan pripelje cel koš raznih domačih dobrot. Prišedši v mesto pa je pričelo Rešovo skrbeti za denar in informirala se je pri stražniku na Martinovi cesti. Ta ji o dogodku seveda ni mogel ničesar povedati, ker se ni pripetil in Rešova je z žalostjo konstatirala, da je nasedla goljufici.

u— **Prav nedobrodošel gostilniški gost** je neki Franc B. po poklicu ključavničar. Ima namreč o poštenosti čisto svoje pojme. Prišel je že v več gostiln, se široko usedel za mizo in naročil jed in pijačo, čeprav ni čutil v žepu niti pare. V prejšnjih slučajih se je povsod še nekam srečno izvil, v petek zvečer pa je imel smolo. V Lekšetovi gostilni v Rožni ulici si je pogasil žejo, kar s štirimi steklenicami piva in se nato hotel posloviti po stari praksi. To pa mu ni «ratalo» in odkorakati je moral v spremstvu stražnika na policijo.

u— **Večerni gospodinjski tečaji za delavske sloje.** Mestna občina ljubljanska vpelje z dnem 15. oktobra na gospodinjski šoli v Mladiki večerne tečaje iz gospodinjstva za delavske sloje. Poučevalo se bo kuhanje, živiloznanstvo, kuharska higijena, kalkulacija, uporaba sadja in zelenjave. Pouk se bo vršil v dveh oddelkih. Prvi bo imel pouk v pondeljek, sredo in petek, drugi v torek, četrtek in soboto. Pouk bo trajal vsak dan od 17. ure naprej. Pristojbina 10 Din dnevno. Reflektantinje (dekleta in žene) se sprejemajo pri vodstvu šole v Mladiki, Šubičeva ulica 9 do 15. oktobra 1924.

u— **Kavarna, restavracija in klet «Zvezda».** V kavarni «Zvezda» svira dnevno od 5. popoldne do 1. ponoči prvovrstna elitna damska kapela. V kleti prvovrsten salonski orkester od 5. popoldne do 12. ponoči. V kleti in restavraciji je na razpolago izborno vino, sveža mrzla in gorka jedila. Po gledaliških predstavah se cenj. gostom servirajo polovične porcije raznih svežih jedil. Trikrat na teden v restavraciji in kleti sveže morske ribe. 2141

u— **Klub esperantistov v Ljubljani** otvori danes v torek dne 7. t. m. tečaj za učenje mednarodnega pomožnega jezika «Esperanto». Kdor se želi učiti tega velevažnega jezika, naj se zglasi danes ob 19.30 v šentjakobski šoli, soba št. 20, II. nadstropje. 2155

u— **Ženska sekcija Mestne Orjune** v Ljubljani vabi vse svoje članice, kakor tudi vse članice sosednjih bratskih Orjun da se zanesljivo udeleže sestanka, ki se vrši dne 7. t. m. ob pol 7. uri zvečer v društveni sobi. (Arena Narodnega doma)

u— **Plesne novitete sezone 1924.—25.** bodo poučevali v vseh plesnih šolah povsem enotno in enako, člani «Kluba plesovodij». V svrho naštudiranja istih se že nahaja klubov član v Parizu, odkoder prinese v najkrajšem času vse izvirne za letošnjo sezono določene družabne plese, nakar se prične takoj s poučevanjem istih pri klubovih plesnih vajah, ki se bodo vršile vsak četrtek počenši s 23. oktobrom v dvorani «Kazine». Tozadevna vabila se v kratkem dopošljejo. Natančnejša pojasnila pri klubovem predsedniku g. Černet, Wolfova ul. 3. 2153

u— **Izgubljeno.** V nedeljo zjutraj ob 7. uri je bila izgubljena črna usnjata ročna torbica z večjo vsoto denarja pri stojnicah ob Zmajevem mostu. Dotična ženska, ki je svoji prijateljici kazala prostor, kjer je ležala torbica se prosi, da da pojasnila proti nagradi v trgovini A. Samec, Sv. Petra cesta. 2156

Iz Celja

c— **Priziv radi celjskih občinskih volitev.** Nemški celjski socialno - gospodarski blok je vložil zadnji dan, to je včeraj 6. t. m. proti občinskim volitvam v Celju, ki so končale dne 28. t. m. s sijajno zmago Narodnega bloka, ugovor na velikega župana mariborskega. Ker so se izvršile vse predpriprave in tudi volitve same brez vsakega najmanjšega incidenta, Narodni blok mirno pričakuje rešitve višje instance, ki bo kot zastopnica vlade «reda in zakonitosti» mogla vpoštevati pri reševanju rekurza edino le stvarne razloge, katerih pa za kako razveljavljenje volilnega postopanja ni. Saj sta na obeh voliščih podpisala volilni zapisnik brez vsakega ugovora tudi dr. Ogrizek in Janič kot varuha škrinjic socialno-gospodarskega bloka.

c— **Celjsko učiteljsko društvo** je zborovalo dne 4. oktobra v Celju ob skoraj polnoštevilni udeležbi. Uvodoma so se rešili došli dopisi, nato se je razpravljalo o najvažnejših tekočih stanovskih zadevah. Odobrile so se resolucije glede nakazila polnih draginjskih doklad učiteljicam, ki so poročene z učitelji, oziroma drž. uradniki in glede odprave kolkovanja šolskih naznanil. Društvo z zadoščenjem ugotavlja, da je poverjeništvo UJU s svojimi odločnimi protesti na pristojna mesta v zadevi odstavljenja višjega šolskega nadzornika Gangla in v zadevi vseh drugih zvestih tovarišev, ki okušajo režim, v polni meri izpolnilo svojo dolžnost. Društveni predsednik je podal izčrpno poročilo o poteku pokrajinske skupščine v Krškem ter vsem tovarišem priporočal pristop k Učiteljski samopomoči. Ob koncu zborovanja je referirala učiteljica Ille o temi «Jugoslovenske misli o slovstvu južnih Slovanov». Za poučno in zanimivo predavanje je žela vsestransko odobravanje. Poročilo o glavni skupščini v Dubrovniku se je zaradi odsotnosti predavatelja preložilo na prihodnje zborovanje, ki se vrši začetkom novembra.

c— **Tedenski izkaz o kretanju nalezljivih bolezni v celjski okolici:** Od 28. sept. do 4. oktobra: malarija: ostal od prejšnjega tedna 1, ostane v nadaljni oskrbi 1. Pertussis: ostal 1, ostane 1. Tifus: ostala 2, ozdravel 1, ostane 1. Paratifus: ostal 1, ostane 1. Škrlatica: ostalo 10, ozdravela 2, ostane 8. Davica: na novo obolel 1, ostane 1.

Iz Maribora

a— **Dobitki na sokolski tomboli v Mariboru.** Pri nedeljski dobrodelni sokolski tomboli, ki se je vršila na Glavnem trgu, so dobili: glavni dobitek, obstoječ iz kompletne spalne sobe, policijski sluga Angel Rojc; voz premoga Ivan Stumpf, železničarjev sin; kompletno garnituro kuhinjske posode, železniški uradnik Hugo Vesely; železen plug Ivan Letnik, železničar; blago za moške in ženske obleke Roza Birk; ledenico Mirko Stolnik, uradnik iz Tezna pri Mariboru.

a— **Sreča pri železničarjih.** Minulo nedeljo je priredil mariborski Sokol v prid zgradbi Sokolskega doma ob ogromni udeležbi občinstva tombolo na Glavnem trgu, pri kateri so zadeli tri glavne dobitke (voz premoga, kuhinjsko posodo ter železen plug) sami železniški uslužbenci: Ivan Stupf, Hugo Veseli in Ivan Lešnik. S prvim glavnim dobitkom (pohištvo) pa je bil osrečen policijski sluga Angel Rojc, ki je do te nedelje sicer imel zagotovljeno stanovanje, ni pa imel denarja za pohištvo, pač pa mlado ženo, ki je radi tega morala bivati še pri svojcih v Prekmurju. Tudi fond za zgradbo Sokolskega doma se je s to tombolo znatno okrepil.

a— **Ponovni poskus samomora.** Dne 4. t. m. dopoldne se je v gozdu pri Treh ribnikih s strelom iz samokresa težko ranil 29-letni, v Gajevi ulici stanujoči carinski pripravnik Ignacij Opelka. Otroci, ki so se igrali popoldne v gozdu, so ga našli nezavestnega. Nesrečnež je bil prepeljan z rešilnim vozom v mariborsko bolnico. Krogla mu je obtičala v pljučah. Opelka si je že pred štirimi dnevi v samomorilnem namenu prerezal žile na rokah.

OPOZORILO.

Opozarjam vsakogar, ki bi se zanimal za mojo hišo v Mariboru, Mlinska ul. 15, da sem vse stroške za nabavo nove opreme nosil jaz in opremo plačal sam, tako da je še vedno moja last, ker mi novi lastnik stroškov še ni povrnil, n. pr. nova vrata, okna, uvozna vrata (Einfahrtstor), peči, razsvetljava, vodovod, svinjak, drvarnica itd.

I. Marek
Maribor, Mlinska ul. 15.

Iz življenja in sveta

Rasputinova smrt

Znano je, da je bil v jeseni 1916 umorjen v Petrogradu Grigorij Jefimovič, znan pod imenom Rasputin, ki je imel neverjetno moč in posegal celo v politiko. Ženske so naravnost norele za njim. Vdana mu je bila tudi pokojna carica Aleksandra, ki ga je vedno povsod ščitila. O Rasputinovem tragičnem koncu prihajajo sedaj na dan podrobnosti, ki so bile doslej večinoma neznane. Čitatelje «Jutra» bo gotovo zanimalo, kako so odstranili njegovi nasprotniki tega pred 10 leti naravnost vsegamogočnega moža.

Dvorni krogi v Petrogradu, ki so videli v Rasputinovem vplivu ruin Rusije, so postajali vedno bolj ogorčeni nanj. Misel, da bi «starca», kakor so ga splošno nazivali, spravili s poti, se je prvikrat porodila v jeseni leta 1916. v možganih takratnega častniškega namestnika in carjevega ordonančnega častnika kneza Jusupova. V novembru je bila pri poslancu Periškeviču, ki je bil vodja ruskega Rdečega križa, konferenca med njim in Jusupovim, ki se je je udeležil tudi veliki knez Dmitrij Pavlovič. Sklenili so, da spravijo Rasputina, v katerem so videli veliko nevarnost za deželo in dinastijo, s poti, in sicer z otrovanjem. V to svrho so nameravali povabiti Rasputina na večerjo k Jusupovu in ga pri tej priliki zastrupiti. Da bi bili svoje žrtve bolj gotovi, so sporočili Rasputinu, da se udeleži večerje tudi mlada grofica P. S. A., ki se mu je zelo dopadla. Umor je bil določen za 16. novembra 1916. V stvar je bil zapleten tudi poročnik Lazarev in kasnejši poslanik vlade Kerjenskega, Maklakov.

Rasputin je prišel res okrog polnoči h knezu Jusupovu, pri katerem so že bili zbrani zarotniki. Jusupov je prilil vinu, ki je bil določen za Rasputina, nekaj strupa, razen tega je bilo v sladkarije primešanega tudi precej ciankalija. Rasputin je najbrže nekaj sumil, ker se ni dotaknil pijače in jedi. Vsled tega so zarotniki sklenili, da je treba hitro nastopiti, sicer jim uide žrtev. Knez Jusupov je naenkrat potegnil iz žepa revolver in ustrelil «starca». Rasputin je padel, očividno smrtno zadet. Ko pa so knez in njegovi gostje zapustili sobo, je prišel k sebi, vstal in se vlekel skozi celo vrsto soban in dospel končno na prosto. Tu so ga pa morilci zapazili in Puriškevič jo ustrelil še enkrat nanj in ga tokrat dobro pogodil. Rasputina ni bilo več med živimi.

Truplo so hitro zavili v pripravljeno ruto in ga v avtomobilu prepeljali k Nevi, kjer so ga neopaženo vrgli v reko. Dasi so morilci postopali z vso previdnostjo, vendar niso mogli izbrisati vseh sledov. Ob mostu in v veži, kjer je bil Rasputin drugič ustreljen, je bilo polno krvi. Jusupov je koj nato ustrelil v veži svoje palače psa in kasneje izjavil, da je pes vso vežo pokrvavil.

Iz raznih malenkosti, ki so jih morilci v naglici prezrli, je sum takoj drugi dan, ko so pogrešali Rasputina, letel na kneza Jusupova, o katerem so vedeli, da je njegov najhujši nasprotnik. Mladi knez je sicer takoj poslal carici Aleksandri obširno pismo, v katerem je zatrjeval svojo popolno nedolžnost na smrti Rasputina in je dejal, da ga omenjeno noč sploh ni bilo pri njem. Carica se ni zadovoljila s to izjavo in je takoj zahtevala natančno poročilo o dogodkih v kritični noči v palači Jusupovovi. Knez je takoj odpotoval k svoji ženi na Krim. Tudi veliki knez Dmitrij Pavlovič, poslanec Puriškevič in ostali morilci, so naglo zapustili Petrograd, da se odtegnejo jezi carice.

Carica Aleksandra je medtem alarmirala vso tajno policijo Rusije, ki se ji je končno posrečilo najti truplo umorjenega Rasputina, ki ga je dala pokopati z vsemi častmi. Notranji minister Proto Popov je dobil nalog, naj skupaj s poveljnikom orožništva generalom Popovim vodi preiskavo z vso energijo. Par dni potem pa je dobilo pristojno oblastvo nalog, naj se vsa zadeva ustavi, kar se je tudi nemudoma zgodilo.

Libenyjev atentat na cesarja Franca Jožefa

Iz tajnega habsburškega arhiva.

18. februarja 1853. leta ob pol eni uri popoldne se je sprehajal cesar Franc Jožef, kakor je bil vsak dan njegov običaj, po Kaerntnerici. Spremstvo cesarjevo je bilo majhno: vodil ga je adjutant Odonell. Franc Jožef je brez skrbi korakal po ulici. Kar naenkrat skoči nanj krojaški pomočnik Libeny, potegne kuhinjski nož in ga nameri v cesarjev tilnik. Cesar je začutil ostrino, hipno ga je obšla slabost, toda takoj se je zopet vzravnal. Ko se je zavedel, je bil Libeny že v rokah vojaške patrulje, kateri je izročil storilca cesarjev adjutant.

Libenyjev atentat je smatrati kot izbruh tihih zarot, katere so se v spomin na revolucijonarno leto 1848. ponovile na Ogrskem in Češkem. Prekucija na ulicah je bila nemogoča, oblasti so bile več ali manj gospodarice položaja. Zato pa si je gnev proti tlačiteljem pravic in svobode iskal in dajal duška v tajnih zarotniških organizacijah, ki so vedno imele namen koga spraviti na oni svet.

Če je bil Libeny član kakšne takšne družbe, se ne da dognati. Nedvomno pa je, da je bil tudi njega prevzel duh maščevanja nad kronanimi glavami in nad državniki tedanjega časa. Atentat na cesarja Franca Jožefa je smatrati za izbruh tega odpora.

Atentat se je ponesrečil. Cesar je bil samo neznatno ranjen in se je bil hudo prestrašil. Podal se je podprt od svojega adjutanta peš v palačo Albrehta, odkoder so ga odpeljali v kočiji na dvor. Tam sta že čakala zdravnika dvorni svetnik Seeburger in von Wattmann, ki sta cesarjevo rano preiskala, jo izprala in obvezala ter podpisala buletin, da je rana lahka in da ni povoda za vznemirjanje javnosti. Dunajčane je ponesrečeni atentat navdušil. Zbrali so v enem samem dnevu 400 tisoč goldinarjev za zidavo Votivne cerkve.

Novica o napadu na Franca Jožefa se je bliskovito razširila po vsej državi. Notranji minister je brzojavnim potom obvestil o dogodku in njega poteku vse pomembne funkcijonarje, posebej še feldmaršallajtnanta Wimpfena v Trstu, kateremu je sporočil vse podrobnosti, ne pozabivši omeniti, da je napadalec «neki Libeny, po poklicu krojač iz Stolnega Beligrada na Ogrskem». Ob 6. uri zvečer se je pel v dunajskem Štefanovem domu svečani Te Deum za rešitev cesarjevo.

Toda kakor so bili Dunajčani po eni strani veseli, da je napad izpodletel, tako ni na drugi strani manjkalo tudi nasprotnih glasov. Ohranila se je pesem, v kateri pravi neznani avtor, da je čisto prav, če so Libenyja ujeli in zaprli, češ, «zakaj pa si tako slabo meril!» Dunajska Votivna cerkev je torej potemtakem po eni strani deloma tudi produkt hinavščine. Ljudje so žrtvovali denar zato, da ne bi kdo sumil v njihov «patrijotizem».

Tako je torej potekel Libenyjev napad na Franca Jožefa. Nekateri so obžalovali, da je prišlo do njega. To so bili predvsem tisti, ki niso mogli živeti brez solnca, ki je tedaj sijalo in «osrečevalo» ljudi, izhajajoč iz habsburške korenike. Drugi pa so se jezili, da je napad ponesrečil, kajti če bi bil Libeny zadel kakor je mislil, bi se bile razmere Avstro-ogrske razvile v povsem drugem pravcu. Nastale bi bile politične komplikacije, katerim danes ni moč uganiti posledic.

Lepe damske plašče

po najnovejši modi, po meri, iz izbornega mnogovrstnega blaga izdeluje po znano solidnih cenah tvrdka

Drago Schwab, Ljubljana.

× **Ponovna odgoditev poleta Zeppelina v Ameriko.** Kakor znano, bi imel te dni odleteti novi, dosedaj največji zrakoplov na svetu, tipa «Zeppelin», ki ima oznako «Z. III.», preko Atlantskega oceana v Ameriko, ki ga je naročila v Friedrichshafnu ob Bodenskem jezeru. Ta zrakoplov je določen za redno zračno potniško in tovorno službo preko Amerike od oceana do oceana. Poskusni poleti so se popolnoma obnesli, in bi moral «Z III» te dni nastopiti svojo pot v Ameriko, ki bo trajala, kakor računajo, 70 do 90 ur. Tvrdka zavlačuje nastop vožnje, češ, da je zrakoplov še ves moker od zadnjega dežja in da je treba odstraniti vodo in aparat popolnoma posušiti in še enkrat temeljito pregledati. V resnici gre pa za nekaj popolnoma drugega. Kakor znano, se imajo po izročitvi zrakoplova v Ameriki podreti vse naprave v Friedrichshafnu in uničiti vsi stroji, ker to izrečno določa mirovna pogodba. Uprava tvrdke pa sedaj zavlačuje izročitev zrakoplova, da bi imela še čimveč časa na razpolago. Kaj hoče v tem času napraviti, se še ne ve.

× **Vzlet letala z zrakoplova.** V Daytonu v državi Ohio v Severni Ameriki se je te dni dvignil v zrak zrakoplov ki je imel na svojem spodnjem koncu privezano letalo. V gotovi višini so pognali aeroplanov motor in prerezali vrv, letalo je odfrčalo od zrakoplova in ga veselo obkrožalo.

× **Gledališko poslopje v Luzernu zgorelo.** V pondeljek zvečer je nastal v luzernskem gledališču požar, ki je upepelil zgradbo do tal. Ogenj je izbruhnil pri generalni vaji za predstavo, ki je bila napovedana za naslednji dan. Škoda je ogromna.

× **Originalni kelih zadnje večerje najden.** Že precej časa je tega, odkar so nekateri listi prinesli vest, da so v Antiohiji našli originalni kelih, ki ga je rabil Jezus Kristus pri zadnji večerji. Sedaj so ta kelih natančno preiskali, in profesor dr. Eisen iz Amerike je dognal, da je temu res tako. Zgodovinsko neizpodbitno je, da je prišel ta kelih najprej v posest antiohijske cerkve in da so ga na begu pred Arabci zakopali. Ornamentika izvira iz II. stoletja po Kr. Kelih je bil prvotno iz gladke kovine izdelana posoda in so jo šele v II. stoletju vdelali v drugo posodo in drage kovine, ki ima ornamentiko. Najznamenitejše na kelihu je podoba Kristusa, ki je najstarejša avtentična podoba Jezusova.

× **Brnske ženske za obsojeno Haniko.** Državno pravdništvo v Brnu je dobilo pismo, ki ga je podpisalo na stotine žensk iz Brna, v katerem odločno zahtevajo, naj sodišče takoj pusti Hildo Haniko, ki je bila obsojena na smrt zaradi umora svojega moža, češkoslovaškega kapetana. Ženske groze, da bodo sicer vdrle v zapore in s silo osvobodile «ubogo» Hildo. Državno pravdništvo je odstopilo pismo preiskovalnemu sodniku, ki bo uvedlo proti podpisanim damam kazensko postopanje v zmislu zakona o ustrahovanju.

Socijalna politika

Mednarodni kongres za socialno politiko

V soboto zvečer je bil v Pragi po trideevnem zasedanju, tekom katerega so se vršile zelo intenzivne razprave o vseh sodobnih važnih socialnih vprašanjih, mednarodni kongres za socialno politiko zaključen. Kongres je imel v prvi vrsti namen, ustvariti za napredno meščanstvo in zmerne socialistične stranke skupno akcijsko podlago za delovanje na polju socialnega napredka. Udeležilo se ga je okoli 1100 zastopnikov iz 28 držav in bodo imeli njegovi sklepi nedvomno znaten vpliv na bodočo socialno politiko. Na kongresu je bila zastopana vsa napredna Evropa, najrazličnejše z rešitvijo političnih vprašanj in problemov bavče se smeri, naziranja in šole, načela in stališča. Socialno - politične naloge moderne družbe in moderne države so tako obsežne, da zahtevajo odkritosrčno in lojalno sodelovanje vseh faktorjev in vseh smeri ter naziranj na tem velikem polju ustvarjanja in stremljenja. Stremljenja in prizadevanja mednarodnega kongresa za socialno politiko v Pragi so v tesnem sorodstvu z delovanjem Zveze narodov v Ženevi. Kakor pomeni Ženeva mir med narodi, tako pomeni namreč praški kongres za socialno politiko razvoj, zadovoljstvo in srečo med ljudmi.

Razprave in posvetovanja kongresa so izražene v petih resolucijah, izmed katerih so tri splošnega pomena: glede osemurnega delavnika, glede pobijanja brezposelnosti in glede obratnih svetov.

Resolucija glede osemurnega delavnika se glasi: «Z ozirom na dejstvo, da je osemurni delavnik dvignil zdravstveno stanje delojemalcev, da vpliva ugodno na njihovo družinsko življenje, da more produkcijo celo zvišati, kakor tudi z ozirom na to, da je socialna vrednost osemurnega delavnika tako velika, da njegovega ukinjenja ne bi mogle opravičiti nobene težkoče političnega, gospodarskega ali finančnega značaja, zahteva kongres v prepričanju, da se more ohranitev osemurnega delavnika v vseh državah jamčiti najbolj z mednarodno pogodbeno obvezo vlad, takojšnjo in brezpogojno ratifikacijo washingtonskega dogovora od strani vseh držav, ki so članice mednarodne organizacije dela.

Druga jako važna resolucija se bavi z obratnimi sveti in pravi: Potrebno je, da se vsem delujočim ljudem v vseh panogah gospodarskega življenja, v produkciji, trgovini, prometu in kmetijstvu, dovoli vpliv na organizacijo in upravo gospodarstva. Zato kongres z veseljem pozdravlja v raznih državah Evrope že uvedeno ustanovo obratnih svetov. Mednarodni kongres za socialno politiko stoji na stališču, da je zelo umestno, da se delavci tako v okvirju lastnega poklica kakor tudi lastne države pritegnejo k sodelovanju za metodično obratovanje v interesu dvignjenja produkcije. Zato zahteva, da se ustvarijo v podjetjih zakonitim potom, vpoštevaje posebne razmere posameznih držav, zastopstva delavcev in nastavljencev, ki naj imajo nalogo, da skrbe za izvrševanje pogodb, vzdrževanje reda v vseh vprašanjih, ki se nanašajo posebno na določitev odmorov, dopustov in počitnic, minimalno mezd itd. Kongres je mnenja, da naj se poleg ustvaritve te institucije dela tudi za sodelovanje strokovnih organizacij in organizacij podjetnikov v važnejših vprašanjih socialne in gospodarske politike.

Kongres se je obširno bavil tudi s silno perečim vprašanjem, kako naj bi se omejila velika brezposelnost v vseh državah in je sprejel tozadevno sledečo resolucijo: Kongres naproša pristaše socialnega napredka v vseh državah, da naj preprečijo krize brezposelnosti s splošnimi gospodarskimi odredbami, posebno s politiko, ki stremi za stabilizacijo splošnega nivoja cen.

Kako rešiti stanovanjsko vprašanje

Vsakomur je znano splošno pomanjkanje stanovanj, ki je posebno pri nas silno občutno. Edini lek za ta povojni socialni pojav je v zidanju novih stanovanj, ker so vsi drugi ukrepi (stanovanjski zakon itd.) samo trenotna pomožna sredstva, ki ne pomagajo skoraj nič. Treba je torej samo zidati in zidati.

Ali kako in s čem?

Evo predloga, ki ga stavlja g. Franjo Valič v «Jugoslovenskem Lloydu» in ki je res uvaževanja vreden!

Vzemimo, da potrebuje država v raznih mestih za svoje uradništvo (semkaj spadajo tudi občinski nameščenci) približno 100.000 stanovanj po dve do tri sobe s pritiklinami. Država, kakor tudi mestne občine dajejo danes svojim uradnikom kot stanarino 150 do 250 dinarjev na mesec. Ako vzamemo povprečno število 200, vidimo, da znašajo ti izdatki za 100.000 uradnikov in ravno toliko stanovanj na mesec 240 milijonov ali v desetih letih — zakaj najmanj tako dolgo bo pač morala država plačevati stanarino, ker ni pričakovati, da bi se razmere prej povrnile vsaj približno v predvojne prilike — 2 milijardi in 400 milijonov dinarjev ali skoraj deset milijard kron. Za ta denar se da menda že nekaj narediti!

Ako bi država razdelila te lepe novce na mesta I. razreda vsakemu po 100 milijonov, II. razreda po 50 in III. razreda in manjšim občinam po 10 milijonov dinarjev v obliki brezobrestnega posojila na deset let, toda samo v svrho gradbe uradniških hiš, in ne morda palač, — s tem trenotkom bi bila stanovanjska beda na mah odpravljena!

No, in s čem zidati?

Zasebniki nimajo denarja, občine tudi ne, država seveda še manj. Torej nihče nič. In vendar!

Minister za socijalno politiko naj predloži narodni skupščini zakonski predlog, ki pooblašča Narodno banko, da sme izdati nove novčanice v znesku dveh milijard dinarjev, ki naj bi služile samo za zidavo stanovanj za javne nameščence, in sicer v celi državi. Ti bankovci naj bi bili po 2.50, 15, 25, 50, 250 in 500 dinarjev, ki doslej niso v prometu. Imeli naj bi morda tudi drugačne črteže in izdelavo, da bi se takoj razlikovali od sedanjih. Njihova plačilna vrednost naj bi bla samo v tuzemstvu in se ne bi mogli porabljati za plačilo v inozemstvu.

Kritje za te nove novčanice bi bilo v uradniški stanarini. Nameščenci, ki bi stanovali v teh hišah, seveda ne bi dobivali stanarine, ampak bi se ti zneski nakazovali Narodni banki v odplačevanje podeljenih posojil. Razen tega bi bile vse na ta način sezidane hiše last države, dokler ne bi poedine občine poravnale svojega dolga v celoti, kar bi se zgodilo v kakih desetih letih.

Narodna banka naj bi že eno leto po izdanju novih bankovcev začela jemati te novčanice iz prometa, in sicer v onem razmerju, kakor poravnava država, oziroma občine svoj dolg v obliki uradniških stanarin. Tako bi se obtok teh novih novčanic vsako leto zmanjšal in po desetih letih ne bi jih več bilo med ljudstvom. Z drugimi besedami, ti bankovci bi bili samo prehodno pomožno sredstvo. Državi ne bi bilo treba moledovati v inozemstvu za drage kredite, ki jih je tako težko dobiti, doma pa bi se z lahkoto našlo kritje za posojilo v omenjeni obliki.

Po preteku desetih let — doba se seveda lahko tudi nekoliko izpremeni — bi imele občine precej novih, in kar je glavno, lastnih hiš. S tem bi bili tudi proračuni poedinih občin zelo razbremenjeni, vrednost nepremičnin pa bi se znatno povečala.

Z udejstvovanjem tega načrta bi država ubila več muh, ne samo ene. Ponehala bi stagnacija v gradbeni industriji, zmanjšala bi se brezposelnost, dosedanji kapital bi ostal prost za trgovino, industrijo in druge investicije, v prvi vrsti pa bi bilo odpravljeno strašno pomanjkanje stanovanj. Nikakor se ni bati, da bi s temi novimi stanovanji padla cena sedanjih hiš, ker se bo zaradi tega tudi dinar dvignil iz raznih, baš iz te okolnosti izvirajočih vzrokov. Sicer pa bodo padale cene vsem predmetom, čim se naš denar popravi in ne bi imela ta uradniška stanovanja na padanje prav nobenega upliva

Morda bodo merodajni činitelji uvideli enostavnost tega načrta, o katerem je treba res reči, da gre za Kolumbovo jajce. Ali bodo poklicani faktorji zanj, se še ne more reči; gotovo pa je, da ga narodna skupščina ne bo odklonila, ker je šla državnim nameščencem še vedno na roko.

Gospodje na krmilu, evo vam sredstva, volitve se bližajo!

Brezposelnost v Jugoslaviji. Po najnovejših podatkih ministrstva za socialno politiko je v naši kraljevini nad 100 tisoč brezposelnih delavcev. Brezposelnost izvira v glavnem iz velikega pomanjkanja denarja, zato je mnogo industrijskih podjetij in delavnic moralo reducirati svoje delavstvo za 20 do 30 odstotkov.

Dr. Klima:

Plavajoče veliko mesto

(Dan in noč na «Majesticu».)

Imenoval se je «Vaterland», ko so se Nemci pripravljali, da ga izroče valovom oceana, da bi raznašal po svetu napuh nemške pasme; «Majestic» je ime, ki ga je dobil, ko je po vojni zaplapolal na njem angleški prapor ter zastava družbe White Star Line. S svojimi 956 čevlji dolžine in 56.551 tonami je «Majestic» največja ladja na svetu; v 1245 kabinah ima prostora za 4000 potnikov, ki jih prevaža s povprečno brzino 25 vozlov na uro iz Southamptona v Newyork.

Jules Verne je ustvaril v svoji domišljiji pravljično ladjo Great Eastern, ki je leta 1867. plula med Evropo in Ameriko s ponosnim priimkom «Plavajoče mesto». Ogromna kolesa, ki so poganjala ladjo, so zadostovala, da je preplula daljavo med Liverpoolom in Newyorkom v 15 dneh: «Majestic» je dosegel rekord, ko je preplul progo Newyork-Cherbourg v 5 dneh 5 urah in 21 minutah, progo Newyork-Southampton pa v 5 dneh, 11 urah in 30 minutah. Za toliko je resničnost 20. stoletja prekosila domišljijo 19. veka.

Ko sva hotela 27. avgusta stopiti na krov «Majestica», ki naj bi se bil tega dne vračal iz Southamptona v Ameriko s postajališčem v Cherbourgu, naju je nemilo presenetila vest, da je zašla ladja pri vstopu v pristanišče v Southamptonu na peščino in se poškodovala. Izkazalo pa se je, da se je pripetila le ena neznatnih nezgod, ki zadene od časa do časa pomorske kolose družbe White Star Line, ker jim je zaradi velikosti otežkočeno manevriranje v pristaniških vodah. In tako se je odpeljalo s posebnimi vlaki s kolodvora Watterloo v Londonu nekaj tisoč ljudi v Southampton. Priznati moram, da med tolikimi aspiranti za prevoz oceana — skoz in skoz angleške in ameriške narodnosti, razen par Indov v tretjem razredu in s prtljago «to N. York» ni mogla vzbuditi mnogo pozornosti prtljaga dveh Čehoslovakov, na kateri je bilo napisano le «to Cherbourg». Le malo nas je bilo, ki smo hoteli izstopiti v Cherbourgu, kjer je čakalo na ladjo še mnogo Američanov, ki so se vračali z izleta v Francijo.

Dvomim, da bi bili prejšnji dan bolje prenočevali v kateremkoli še tako odličnem hotelu v Southamptonu, nego v krasno opremljeni sobi na «Majesticu». Pripominjam, da ima ladja devet nadstropij, od katerih jih služi šest udobnosti občinstva. Človek ima vtis, da živi v kakem razkošnem Ritz-hotelu. Po širokih stopniščih z velikimi slikami na stenah prideš v centralni foyer, odkoder je vstop na eni strani v Café de Paris s težko pliševo opremo in velikimi zračnimi okni; tu so popoldanske čajanke z godbo od 4. do 5. in večerne čajanke od 9. do 12. Z druge strani dospeš v palmov salon in odtod po širokih stopnicah v razkošno restavracijo à la carte.

Skupna jedilnica prvega razreda je opremljena kot dvorana s številnimi stebri, z galerijo in z bogato poslikanim stropom. Izborna angleška kuhinja pomembno okrepča želodec.

Na kapitanov krov je dostop potnikom prepovedan; lahko pa izdam, da je bil zvečer pred odhodom odtod krasen razgled: na zapadu je še dogorevala v morju večerna zarja: in na vzhodu so se svetile pristanišče, hiše in obala. Prav do boka «Majestica» se je pripeljal poslednji vlak iz Londona. Poslednje vrvenje v pisarni na ladji; dvigala mečejo množice potnikov in njihove prtljage v višja nadstropja, ladjina pošta raznaša nekaj korespondence — toda o polnoči že nastane mir.

Jedva je naslednje jutro odrinil «Majestic» od brega — množica radovednežev mu je klicala v pozdrav — jedva je dospel med vrste ladij voditeljic, ki oprezno kažejo pot iz pristana, se je začelo na ladji pravilno življenje. Na širokih prostranih menadah prvega razreda motrijo prebivalci «Majestica» drug drugega z radovednimi očmi. Vsakdo išče svojo bodočo družbo za nekaj dni življenja na širnem oceanu. Ladjina oprema prihaja do veljave. V razkošno opremljeni čitalnici in pisarni je velika knjižnica in uradnik, ki jo upravlja, more komaj ustreči želji vseh. V prostorni sobi za gospode s krasno pečjo že kadijo in — igrajo. Ne pozabite, prosim, prečitati svarila pri vhodu: Svarimo pred strastnim igranjem in pred poklicnimi igralci, ki se vkrcujejo na vsako zaoceansko ladjo ter se vozijo v Ameriko in spet nazaj samo zato, da lahko oberejo žrtve.

Tudi v manjšem salonu na drugi ladjini strani, ki je določen izključno za kvartanje, se pridno «dela». Toda lahko si izberete daleko koristnejši posel. Ko bi bili stopili v prvo nadstropje za občinstvo ter obiskali plavalnico z velikim basinom, kabinami za tiste, ki se kopljejo, ter galerijo za gledalce, bi bili gotovo že zagledali marljivega učenca, ki ima baš lekcijo v plavanju, in drugega, ki prevrača z mostiča smela salta. In ko bi bili šli v najvišje nadstropje, bi bili lahko gledali v telovadnici nekoliko navdušenih telovadcev, ki so poizkušali švedsko orodje, boks in rokoborbo. Na krovu je pričelo med tem že nekoliko partij ladijskih iger: deckquoits, shuffleboard, bull board. Pluli smo že ob zelenem pobočju otoka Whigta ter mimo številnih kolebavih parničkov, ki vozijo med krasnimi kopališči na angleškem obrežju. Ošabno smo gledali te pritlikavce, katerih potniki so morali obračati oči navpično, če so hoteli pogledovati gori k nam.

V radost dam se je vozil z ladjo čel modni zavod, ki je razstavljal toalete in več ali manj praktično blago; sklepal je dobre kupčije, kajti ljudje iz dolgočasja tudi kupujejo — in, da ne pozabimo, tudi telegrafirajo. Z «Majestica» lahko pošiljaš radiograme, kablograme in marconigrame. To udobnost potniki pridno izrabljajo, čeprav so cene prav tako ogromne kakor «Majestic» sam.

Ko smo popoldne po udobni vožnji dospeli v pristan v Cherbourgu, smo morali počakati parnik, ki je obdaroval naš «Majestic» z novo množico Američanov, ki so hiteli brž v svoje kabine, da se oblečejo v večerno toaleto za diningroom in peščica nas, ki smo prepluli Kanal, je mogla izstopiti šele, ko je bilo nakladanje ljudi in prtljage popolnoma končano. Stopili smo na parniček v somraku in vsi smo opazovali vzvišeni kolos «Majestica», ki je baš zažarel od neštevilnih električnih luči ter se izgubljal v morsko daljavo.

Gospodarstvo

Vinogradniške prijave vinskega pridelka

Obveznost prijaviti vinski pridelek obstoji sicer že pet let, vendar je velikemu številu vinogradnikov še vedno neznana, odnosno marsikdo je ne vzame dovolj resno pa se ne briga zanjo. Zato je tudi tako ljubljansko kakor mariborsko finančno ravnateljstvo potom finančne kontrole naprosilo županstva vinogradnih krajev, naj vnovič opozorijo vinogradnike, da morajo kakor vsako leto tudi letos prijaviti svoj vinski pridelek pristojnemu oddelku finančne kontrole, sicer jih zadene huda kazen.

Ker pa vemo, da marsikdo občinska razglasila prezre, smatramo za svojo dolžnost, da tudi mi naše čitatelje, vinogradnike na njih dolžnost opozorimo.

Po členu 8. pravilnika o trošarini na vino morajo vsi vinogradniki v Sloveniji vsako leto prijaviti oddelku finančne kontrole svoj vinski pridelek in nato tudi vsako oddajo vina drugi osebi.

Rok za vložitev prijave vinskega pridelka je bil sprva določen s 24 urami, vendar ga je v letu 1922 finančni minister podaljšal na **deset dni po iztisnjenju ali izprešanju grozdja.**

Prijava vinskega pridelka služi zgolj kontrolnim svrham. Vinogradnik ne plača za pridelano vino nobene trošarine, zato more vsak vinogradnik mirnim srcem prijaviti, koliko vina je pridelal. Pregled kleti se pri vinogradnikih, ki ne trgujejo z vinom, navadno sicer ne vrši, kljub temu pa priporočamo, da se prijavi količina pridelanega vina kolikor mogoče natančno, ker se v primeru, da hoče kdo več vina oddati, nego ga je prijavil smatra, da je dotično vino neprajavljeno kupil od koga drugega, pa utegne on imeti radi tega velike sitnosti.

Prijava se mora vložiti pri onem oddelku finančne kontrole, v čigar okolišu leži klet, kjer se je vino prešalo. Količina pridelka se napove navadno kar v okroglih številkah, posebno če je pridelek znatnejši in niso sodi cimentirani.

Vložiti se more prijava ali ustno ali pismeno po posebnem odposlancu ali po pošti. Ako se pošlje prijava po pošti, naj ve vedno rekomandira, ker se v primeru, da se prijava na pošti izgubi, izreče kazen, kakor da se prijava sploh ni odposlala. Pismenih prijav ni treba kolkovati.

Desetdnevni rok za prijavo prične teči z dnem, ko se je grozdje izprešalo, a prijava se smatra za opravljeno šele, ko jo je prejel oddelek finančne kontrole. Če se preša grozdje več dni zaporedoma, se računi prijavni rok šele od dneva, ko se je prešanje končalo, če se pa preša v daljših presledkih, se računi prijavni rok za vsako prešanje posebe.

Pismena prijava naj se glasi približno tako-le: »Podpisani Ivan Klobučar, posestnik v Vinskem bregu št. 4, prijavljam, da sem pridelal letos v svojih vinogradih v Vinskem vrhu in Vinskem bregu skupno 22 hl vinskega mošta. Mošt hranim v zidanici na Vinskem vrhu h. št. 7, kjer sem ga izprešal. — Ivan Klobučar.«

Kdar ne prijavi svojega vinskega pridelka v desetih dneh po izprešanju grozdja, se kaznuje izza 20. novembra 1923. po členu 85. trošarinskega pravilnika že v prvem primeru s tisoč dinarji, v ponovnem primeru pa z 2000 dinarji. Kazen se je torej napram lansko leto izrečenim kazním **podesetorila.** Vsako upanje na znižanje teh kazni je brezplodno, ker trošarinski predpisi znižanja kazni ali opustitve proti nižji kazni sploh ne poznajo.

Prestopki radi opuščene prijave vinskega pridelka zastarajo čez tri mesece izza dne, ko se je mošt izprešal, zato se za take prestopke, ki se odkrijejo šele po preteku 3 mesecev ne predpiše nobena kazen.

Določbe glede prijave vinskega pridelka veljajo le za vinogradnike ne pa tudi za one, ki prodajajo grozdje in one, ki grozdje kupijo pa sami mošt izprešajo.

Oni, ki prodajajo grozdje, sploh niso zavezani, da bi to prodajo komurkoli prijavili, oni pa, ki prešajo kupljeno grozdje, morajo prijaviti izdelani mošt že tekom 24 ur po izprešanju in istočasno morajo izprešani mošt tudi zatrošariniti. Kdor izmed njih bi opustil prijavo iztisnjenega mošta, moral bi plačati poleg prikrajšane trošarine kot kazen še petkratni znesek te trošarine, plačati pa bi mu ne bilo treba kazni za nerednost po členu 85. troš. pravilnika.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (6. t. m.) Pšenica: baška, 3 vagoni 362.5; 71 — 73 kilogramov, 1 vagon 365; sremska, 3 vagoni 360 — 370. Ječmen: banatski, 62 do 63 kg, 4 vagoni 340. Oves: baški, 1 vagon 252.5. Turščica: baška, oktober - november, 25 vagonov 230; stara, 1 vagon 275; sušena, 2.5 vagona 230; v storžih, 10 vagonov 115. Moka: «0», 1 vagon 540; «0ss» 565. Tendenca čvrsta.

S HMELJSKEGA TRŽIŠČA.

Žalec (Savinjska dolina), 5. oktobra. Skoro polovica letošnjega pridelka se je že prodala po vedno se dvigujočih cenah. Včeraj se je plačalo za partijo goldinga 10.500 Din za 50 kg — po dosedaj najvišji ceni. — Društveno vodstvo. — **Žatec** (ČSR), 4. oktobra. Manjši promet. Cene od 2900 do 3100 Kč za 50 kg. — **Nürnberg,** zelo mirno — zmanjšan promet — **cene nespremenjene.**

= **Oddaja vinskih trt in sadnih drevesc.** Pročajo nam: Prihodnjo spomlad se bo oddajalo iz drž. trtnic in drevesnic v mariborski oblasti trtne in drevesne sadike najbolj upeljanih vrst, kakor laške graševine, muškatnega silvanca, belega burgundca, rumenega šipona, zelenega silvanca, žlahtnine i. dr., cepljenih na riparijo portalis, rupestris št. 9, solonis 1616; nadalje od jablan: štajerskega mošancija, renskega bobovca, baumanovke, kanadke, i. dr. po sledečih znižanih cenah: cepljenke Ia, po 1500 Din, IIa, po 1000 komadov; korenjaki Ia, po 250 Din, IIa po 75 Din 1000 komadov; ključi Ia, po 100 Din, IIa po 35 Din 1000 komadov; drevesca (visokodebelnata) Ia po 15 Din, IIa po 10 Din komad. Te cene veljajo le za manj imovite posestnike, ki doprinesejo od pristojne občine tozadevno potrdilo. Imovitejšim posestnikom se zaračunijo trte in drevesca za 50 odst. dražje. Nadalje veljajo te cene le na oddajnem mestu, v dotični trtnici ali drevesnici. Za omot in dovoz na železnico se zaračuna lastne stroške. Pri dodelitvi se bo v prvi vrsti upoštevalo vinogradnike in sadjarje mariborske oblasti; potem šele ostale. Naročila na to blago morajo biti kolekovana (5 Din za vlogo in se imajo vložiti najkasneje do 15. novembra t. l. ali pri pristojnem sreskem ekonomu ali pa pri dotični drž. trtnici, ozir. drevesnici, odnosno pri »Vinarskem in sadjarskem nadzorništvu za mariborsko oblast v Mariboru«. Po tem roku se razdeli zaloge sorazmerno med vse opravičence in se jim dostavi tozadevne nakaznice. Drevesa se lahko dobe tudi že to jesen, toda le, če se vloži naročilo do 20. oktobra t. l. pri imenovanemu nadzorništvu.

= **Cene divjačini:** Slovensko lovsko društvo v Ljubljani je sklenilo s tvrdko E. Vajda, Čakovec pogodbo, da prevzame spodaj navedeno divjačino do preklica po sledečih cenah: Srne kg po 20 Din, gamsi in jeleni kg pa 12. 50 Din, zajci nad 3 kg kos 60 Din, poljske jerebice kos Din 25, fazani (petelini) kos 50 dinarjev, gozdne jerebice kos 30 Din, kljunač kos 30 Din in veliko divjo raco kos 20 dinarjev. Cene so mišljene franko oddajna postaja. Pošilja se samo po železnici. Zajci ne smejo biti iztrebljeni, sploh nič odprti marveč samo izstisnjeni, da odteče voda. Drobno divjačino je treba vpošiljati v košarah med slamo. Košare vpošlje tvrdka zopet franko na oddajno postajo.

= **Uspeh vpisovanja v lesno-industrijsko šolo v Drvarju.** Letošnjo jesen je otvorjena tehnična šola za predelavanje lesa v Drvarju, ki ima namen usposabljati tehnične strokovnjake za našo lesno industrijo. Za to tako potrebno šolo te vrste v naši državi, je bil že prej odobren kredit. Vsled nezadostne pazljivosti bi stvar skoro zaspala, pa se je šele zadnji čas po zaslugi trgovske zbornice v Sarajevu udejstvila. Zanimanje za šolo je bilo zelo veliko in se je prijavilo približno 70 dijakov, od katerih pa jih je bilo mogoče sprejeti samo 30.

= **Povišanje glavnice.** Srpska privredna banka v Zagrebru je sklenila povišati delniško glavnico od Din 2,500.000 na 3,000.000 z izdanjem 5000 novih delnic po nominalih Din 100 s polovico do dividende za leto 1925. Subskripcija traja od 5. oktobra do 5. novembra.

= **Za progo Obrenovac—Beograd.** Trgovska zbornica v Sarajevu je poslala v sporazumu s splitsko zbornico nujno spomenico ministrskemu predsedništvu ter finančnemu in trgoviskemu ministrstvu, v kateri odločno vztraja na tem, da se čimprej začne graditi železniška proga iz Beograda v Obrenovac. Po dovršitvi proge Užice—Vardište je potrebna samo še direktna zveza Beograd—Obrenovac pa bi bila državna prestolica direktno in po najkrajši poti zvezana z Metkovićem brez velikih stroškov. Ako bi vlada uvaževala to spomenico, tako računajo trgovski krogi, bodo začeli trasirati progo kmalu.

= **Kisanje zelene krme za živino.** Vsa zelena krma, ki se ne more za zimo posušiti (trava, detelja, repna in pesna cima itd.) se da v jamah okisati in nam okisana služi celo zimo kot izvrstna krma za govejo živino, zlasti pa za molzno goved. Na drž. kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se že tretje leto prav z uspehom na ta, pri nas še nov način spravlja in uporablja krma za govejo živino. Kmetovalci se vabijo, da se tega načina konzerviranja (ohranjevanja) krme poprimejo. V dneh od 6. do 18. oktobra se jim nudi na kmetijski šoli na Grmu prilika, da si ta način spravljanja krme ogledajo. Strokovni nasveti pri tem se jim bodo dajali vsaki dan od 2. do 4. ure popoldne. Ravnateljstvo.

= **Gremij trgovcev v Ljubljani in gremij trgovcev za politični okraj Ljubljana okolica** opozarjata vse točilce in prodajalce alkoholnih pijač na drobno in na debelo, da se morajo glasom naredbe finančnega okrajnega ravnateljstva v Ljubljani in glasom v Uradnem listu z dne 16. septembra t. l., št. 91 na temelju čl. 13. točka 5. pravilnika k tar. post. 62 taksnega zakona zaradi odmere takse **najkasneje do 11 oktobra t. l.** prijaviti pri pristojnem oddelku finančne kontrole in naj prineso s seboj: 1. obrtni list o pravici točenja alkoholnih pijač; 2. podatke o količinah (litrih) posamezne vrste stočenih alkoholnih pijač od 1. julija 1923 do 30. junija 1924. 3. mere točilnega prostora; 4. podatke o številu, miz, stolov; 5. podatke o številu služabništva; 6. izkazilo o osebni pravici poslovodje; 7. kolek 5 Din za prijavo. Vsak naj pride osebno ter se mu prijava izpolni pri oddelku finančne kontrole. Opozarja se, da je v slučaju opustitve naznanila predpisana kazen v iznesku 100—2000 Din.

Borza

6. oktobra:

LJUBLJANA. Blago. Smrekovi, jelovi hlodi od 30 do 60 cm, 4 m dolžine, zdravi, franko nakl. post. 0 do 330; tramiči 3-3, 3-4, itd. od 5 m naprej, merkantilno blago, franko meja 420 do 0; hrastovi plohi, neobr., 30, 40, itd. do 100, franko meja 0 do 1200; bukovi plohi, neobr., 45, 50, 60, 70, 80, franko meja 0 do 735; remeljni, polov. 30-60, 35-70, franko meja 0 do 745; drva, hrastova, suha, 1 m dolž., franko meja, 6 vagonov 22 do 23 (zaključek 22); oglje, vilano, franko meja 115 do 0; bouls hrastov, franko nakl. post. 0 do 1500; pšenica: domača, franko Ljubljana 380 do 0, bačka, par. Ljubljana 0 do 425; turščica: baška, par. Ljubljana 0 do 340, baška, umetno sušena, par. Ljubljana 0 do 290; oves, baški, par. Ljubljana 0 do 330; laneno seme, par. Ljubljana 685 do 0, pšenična moka «0», baška, par. Ljubljana 0 do 615, «2», baška, par. Ljubljana 0 do 565, «5», baška, par. Ljubljana 0 do 515, «6», baška, par. Ljubljana 0 do 465; fižol: «ribničan», orig., franko Ljubljana 550 do 0, «prepeličar», orig., franko Ljubljana 450 do 0, «mandolon», orig., franko Ljubljana 350 do 0. — **Vrednote:** Celjska posojilnica 210 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 233, Merkantilna 123 do 128, Prašteđiona 916 do 922, Slavenska 0 do 100, Trbovlje 0 do 385, Vevče 0 do 115, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 89.

ZAGREB. V **efektih** je tendenca nespremenjena. Živahnejši je bil promet v industrijskih papirjih. — V **devizah** je bila danes tendenca zelo slaba. Tečaji vseh deviz so se začeli na nižji bazi nego v petek ter so tekom sestanka dalje padali, tako da se je proti koncu ponujalo blago na višini zaključnih tečajev. Blaga je bilo na tržišču v izobilju, a tudi Narodna banka je dajala blago v vseh devizah. Promet je bil srednji. Trgovalo se je v glavnem v devizah na Dunaj, Italijo, Prago in Švico. Po borzi je bila tendenca še slabša. **Notirale so devise: Dunaj** 0.099 do 0.1010, **Italija izplačilo** 308.625 do 311.625, **ček** 308.5 do 311.5, **London izplačilo** 313.5 do 316.5, **ček** 313.75 do 316.75 **New-York ček** 69.955 do 70.955, **Pariz** 364.15 do 369.15, **Praga** 208.7 do 211.7, **ček** 207.5 do 210.5, **Švica** 1348 do 1358; **valute:** dolar 69.25 do 70.25, **aK** 0.1010 do 0.1030; **efekti: bančni: Trgo** 29 do 30, Eskomptna 108 do 110, Hipo 55 do 56, Jugo 104 do 106, Ljubljanska kreditna 0 do 235, Prašteđiona 915 do 917, Slavenska 98 do 100; **industrijski:** Eksploatacija 95 do 98, Sečerana 750 do 765, Isis 65 do 67.5, Narodna šumska 60 do 63, Gutmann 800 do 820, Slavonija 59 do 62, Trbovlje 360 do 380, Vevče 120 do 140; **državni:** 7 odst. posojilo 62 do 64, agrarne 23 do 24, Vojna škoda 115 do 116.

BEOGRAD. Tendenca nestanovitna. Tečaji vseh deviz padli. Blaga je bilo v izobilju. **Notirajo devize:** Dunaj 0.093 do 0.095, Bukarešta 37.5 do 37.8, Italija 308 do 309, London 312 do 312.5, New-York 70.2 do 70.4, Pariz 365 do 375, Praga 208.5 do 209, Švica 1345 do 1350.

Sokol

ŠTAFETNI POHOD V ŽUPAH LJUBLJANA IN LJUBLJANA I.

Tiho in brez obvestila široke javnosti sta preteklo nedeljo obe ljubljanski sokolski župi opravili veliko delo, ki je prvo te vrste med našim Sokolstvom. Iz skrajnih točk na periferiji obeh žup so hiteli to nedeljo člani proti Ljubljani, podajajoč si kratke lesene palice, v katerih so bili shranjeni pismeni pozdravi starešinstvu JSS in zagotovila za bodoče sokolsko delo med narodom.

Obe župi sta odposlali svoje štafetne nadziratelje v izhodne točke, od koder so se vršili štafetni pohodi ob različnih časih, tako preračunjeni, da bi vse štafete dospele v Ljubljano okoli tretje ure popoldne. Štafetni nadziratelji so morali ves čas spremljati štafete na vozovih, in jih nadzirati, da so se vršile po predpisih. Sokolska društva ob dotičnih progah pa so imela nalogo postaviti in razvrstiti članstvo na zanje določenih progah. Vsak štafetni pešec je imel prehoditi 500 metrov v hitrem pohodu, tek ni bil dovoljen. Z velikim zanimanjem je šlo članstvo k štafeti ne samo moško, tudi članice so v društvih, ki imajo premalo članov, sodelovale, in sicer niso zaostajale za člani. Med člani pa niso bili sami telovadci, v štafeti so hodili tudi starejši člani, tudi br. staroste, ki se telovadbe ne udeležujejo več. V nekaterih krajih, kjer ni bilo dovolj pešcev na razpolago so si pomagali na ta način, da so se štafetniki, ko so svojo pot prehodili, peljali na kolesih naprej in vnovič vstopili v štafeti ter so na ta način zamašili **prazne vrzeli. Iz sedmih izhodnih točk: Lož,** Kranj, Kočevje, Kamnik, Brdo, Borovnica, Litija so začele korakati štafete in lahko rečemo, da so bile skoraj vse glavne ceste bivše Kranjske v nedeljo zasedene s sokolskimi štafetami.

Uspehi so bili po večini prav dobri. Najprej preračunjeni čas ni bil razen v enem slučaju nikjer izrabljen ali prekoračen, zakaj vse štafete so dospele na cilj dosti pred določenim časom. Za km je bilo vnaprej računjenih 7 min. hitre hoje. Prva je dospela štafeta iz Loža, ki je hodila po cesti Lož, Cerknica, Rakek, Planina, Logatec, Vrhnika, Ljubljana. Odhod iz Loža 6,36, prihod v Ljubljano 13,40, skupaj 72 km v 424 min. 1 km povprečno v 5 min. 48 sek. Druga Kranj-Ljubljana, odhod 12,01, prihod 14,27, 23.5 km v 146 min, 1 km v 6 min 12 sek. Tretja Kočevje, Ribnica, Sodražica, Velike Lašče, Ljubljana, odhod 7,10, prihod 14,35, skupaj 67,5 km v 445 min., 1 km v 6 min 30 sek. Četrta Kamnik-Ljubljana, odhod 11,44, prihod 14,35, skupaj 28 km v 171 min., 1 km v 6 min. 6 sek. Peta Brdo-Ljubljana odhod 12,19, prihod 14,44, skupaj 23 km v 145 min., 1 km v 6 min. 18 sek. Šesta Borovnica-Ljubljana, odhod 12,12, prihod 14,50, skupaj 24 km v 6 min. 30 sek. Sedma Litija-Ljubljana, odhod 10,48, prihod 15,04, skupaj 36 km v 256 min., 1 km v 7 min. 6 sek.

Zadnja štafeta Litija-Ljubljana se ni izvršila v popolnem redu ker so nekatera društva, ki so imela nalogo postaviti štafeto, imela — žal — ta dan druge prireditve, ki so skupnost motile in ovirale. Najboljši uspeh izkazuje štafeta Lož-Ljubljana, ki je prehodila 1 km povprečno v 5 min. 48 sek.

Popoldan po tretji uri je sprejel v saveznih prostorih v Narodnem domu štafete in poklonile listine, ki so jih prinesle štafete, namestnik saveznega staroste, br. Bajželj. Ko je prečital listine, je pojasnil župni podstarosta župe Ljubljana I br. Švajgar pomen štafetne tekme, ki je bila nadomestilo za tajni župni zlet, ki se letos ni mogel izvršiti, četudi je bil na župnem programu. Savezni podstarosta br. Bajželj je v svojem nagovoru izrazil veselje nad to lepo v sokolskem duhu izvršeno prireditvijo, ki je vzbudila v članstvu zanimanje za sokolsko delo in idejo med nečlanstvom pa pozornost na sokolsko organizacijo. Posebno je poudarjal skupno in složno delo obeh ljubljanskih žup, ki sta pokazali, da sta baš s skupnim delom dosegli moč in napredek v svojih organizacijah.

S štafetnim pohodom sta pokazali obe ljubljanski sokolski župi pot za novo sokolsko delo, ki je v telesnovzgojnem in propagandnem pogledu precejšnje važnosti. Prepričani smo, da bo ta zgled našel posnemovalce tudi v ostalih sokolskih župah.

Sport

PRVENSTVENE NOGOMETNE TEKME

V nedeljo dopoldne so se nadaljevale prvorazredne prvenstvene nogometne tekme. Kot prva sta si stala nasproti

Hermes : Celje 3 : 3

Hermes se še v nobeni letošnji prvenstveni tekmi ni odrezal. Moštvo je v zadnjem času znatno indisponirano in ne more niti lažjih tekem odločiti v svojo korist. Pri nedeljski tekmi je Hermes pokazal tako slabo igro, da bi agilni Celjani povsem zaslužili zmago. Igra Hermesa je razočarala. Celjani so kmalu uvideli slabosti svojega nasprotnika in pritiskali, da odločijo igro v svojo korist. Moštvo je prav simpatično, dasi ne goji posebnega kombinacijskega nogometa. Tekma je sicer ostala neodločena, vendar pa bi Celjani zmago povsem zaslužili. Popoldne se je vršila z napetostjo pričakovana tekma

Primorje : Jadran 1 : 1 (1 : 0)

Primorje, ki skoraj celo letošnjo nogometno sezono ni javno nastopilo, se je za prvenstveno tekmovanje temeljito pripravljalo in svoje moštvo tudi deloma izpopolnilo. Tekma bi nudila gotovo še več sportnega užitka, da ni močno deževje popolnoma pokvarilo terena. Kljub temu pa je bila igra ves čas prav zanimiva in napeta in so igralci uveljavljali tudi svoje kombinacijske sposobnosti. Od pričetka do konca se je igra vršila v zelo ostrem tempu s hitro se menjajočimi napadi na eni in drugi strani. Ostro streljanje na gol pa je bilo skoraj nemogoče, ker je bil teren zlasti pred golom podoben pravemu močvirju. Pri Primorju je zopet nastopil znani Balinc, ki se je zopet uveljavljal s svojo prodornostjo. Če bi na igrišču še malo brzdal svoj glasek, bi bilo mnogo lepše. Obramba Primorja je bila dobra in je zlasti golman Jančigaj ubranil več ostrih strelov. Pri Jadranu je bila dobra napadalna vrsta, ki pa je to pot bila pred golom malo preveč neodločna. Ugajal pa je Rape, ki je lepo delil žoge na desno in levo. Golman je bil na mestu in obrambra trdna. Jadran je izenačil igro z enajstmetrovko, ki jo je zakrivil Birsa radi faula v kazenskem prostoru. Ker za tekmo določeni sodnik ni prišel je prevzel vodstvo igre novi sodnik g. Goslar. Svojo prvo težko nalogo je rešil dobro, dasi je moral soditi dve tekmi zaporedoma v najhujšem nalivu.

Primorje (rez.) : Jadran (rez.) 2 : 2. Tekma med rezervami obeh moštev je ostala neodločena in je bila mestoma zelo unfair. Primorje je bilo pred golom preveč neodločeno, sicer je bilo v polju znatno boljše.

Slavija : Svoboda 4 : 0.

Ilirija : Maribor 3 : 0.

Ilirija je absolvirala v nedeljo prvenstveno tekmo z Mariborom v Mariboru ter dosegla pričakovano sigurno zmago. Tehnično in v pogledu skupne igre je znatno nadkriljevala domače moštvo ter vsled tega večinoma nadvladala v polju. Obrambni trio je opravil svoje delo zanesljivo, Miklavčič sicer ni bil mnogo zaposlen, imel pa je nekolikokrat vendar priložnost pokazati svojo izvrstno formo. Med halfi je igral Lado nekoliko leženo, v forwardu sta bila na višku Oman in Milan, Vidmajer ni prišel do polne veljave, ker je predolgo držal žogo, rezervno desno krilo Kos je v glavnem odgovarjalo. SSK. Maribor je igral z največjo požrtvovalnostjo. Glavno breme igre je imel nositi obrambni trio, v katerem je zelo ugajal Wagner (desni back) Halfi niso mogli rešiti svoje naloge z enakim uspehom. Forward ima v zvezah Vogrinec in Vodeb dva nadebudna igrača. Sodil je zadovoljivo g. Planinšek.

Sedanje stanje prvenstvenega tekmovanja je sledeče: 1. Ilirija (8 točk), 2. Jadran (5), 3. Primorje (3), 4. Hermes (3), 5. Maribor (2), 6. Celje (1), 7. Rapid (0 točk).

ZAGREB SI PRIBORI KRALJEV POKAL.

Zagreb : Split 3 : 2 (3 : 0)

V Beogradu se je v nedeljo vršila finale tekma za kraljev pokal. Zagreb je mogel svojega nevarnega nasprotnika, moštvo Splita, premagati ter dobiti za to leto dragoceni kraljev pokal. Bil je ljut in težak boj, pri katerem je hud veter igral precejšnjo vlogo. Splitsko moštvo je v prvi polovici igralo proti vetru. Zagrebčani zabijejo do odmora tri gole. Po odmoru so Spličani v premoči, zabijejo dva gola ter ne izrabijo ene enajstmetrovke. Za Zagreb so scortali Mantler, Vinek, Hitrec, za Split Bonačić. Sodnik Jokšić. V drugi polovici sta prišla na igrišče kralj in kraljica, ki sta bila od občinstva burno aklamirana. Po tekmi je kralj čestital Zagrebčanom ter podal vsakemu igralcu roko.

DRUGE NOGOMETNE TEKME.

Zagreb: Hašk : Gloria (Reka) 6 : 1. Lepa zmaga Haška, ki je nastopil brez Friedricha, Vrbančića, Vineka in Plazzeriana, ki so igrali v Beogradu v reprezentanci ZNP. Sparta : Železničarji (Sisek) 2 : 1. Gradjanski komb. : Ilirija 2 : 0. Prvenstvene: Uskok : Sava 8 : 1, Grič : Pekari 2 : 1, Zmaj : Slavija 5 : 4.

Gradec: GAK. : Sturm 2 : 2. Hakoah : AAC. 5 : 1.

Dunaj: I. neamaterski razred: Simmering : Rapid 5 : 4 (2 : 2), Amateure : Vienna 2 : 1 (1 : 1), Wacker : Sportklub 1 : 1 (0 : 0), II. neamaterski razred: WAF. : Floridsdorf 1 : 0, International : Weisse Elf 3 : 1, Ostmark : Nicholson 2 : 1, Hertha : Sportfreunde 1 : 0, Germania : Vorwärts 1 : 1, Bewegunsspieler : Sturm 07 1 : 0. I. amaterski razred: Red Star : Simmeringer Sportvereinigung 4 : 1, Strassenbahner : Sturm 14 3 : 0, Donau : Donaustadt 1 : 0, Jedlersdorf : Neubau 1 : 0, Gersthof : Cricketer 2 : 1, Bewegung XX. : Phönzia 2 : 1.

Praga: Slavija : Sparta 2 : 1. Prvenstvena tekma. 27.000 gledalcev.

Bratislava: Rudolfshügel (Dunaj) : S. K. Bratislava 2 : 1.

Budimpešta: Hakoah (Dunaj) : FTC 2 : 1.

Kodanj: Danska : Belgija 2 : 1.

Mecheln: Belgija : Luksemburg 4 : 1.

Hamburg: DFC. : Hamburger Sportvereinigung 1 : 2.

Pri nedeljski kolesarski tekmi za gorsko prvenstvo Slovenije je zmagal g. Šolar, ki je prevozil 7 km dolgo progo v času 24 : 25. Obširnejše poročilo sledi.

Plenarna seja S. K. Ilirije se vrši danes zvečer ob 20. v damskem salonu kavarne Evropa.

LNN. Seja upravnega odbora danes ob 20. uri v sobi Sportne zveze, Narodni dom.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozović. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 6 oktobra 1924 — Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	762·5	13.4	vzhod	oblačno	4.7
Ljubljana .	14.	762·0	19·6	sev. vzh.	večin. obl.	—
Ljubljana .	21.	763·6	12·4	„	več. jasno	—
Zagreb . .	7.	761·0	16·0	brezvetra	„	4·0
Beograd .	7.	760·9	14·0	„	dež	4·0
Dunaj . .	7.					—
Praga . .	7.	761·9	11·0	sev. zapad	oblačno	0.3
Inomost .	7.					—

V Ljubljani barometer višja temper. višja — Solnce vzhaja ob 6·7, zahaja ob 17·29

Dunajska vremenska napoved za torek: Najbrže jasno, v severnih Alpah južni vetrovi.

Knjige s police

Cyrano de Bergerac

(S police vzet ob premieri na našem odru Izšel lani pri Kleinmayru; avtorja Rostand - Župančič.)

Kakor je splošno neznano, rodil se je Savinien Cyrano de Bergerac l. 1619., v Parizu. Študiral na College Beauvais, skupaj z Molierom je poslušal takrat slavnega filozofa Gassendija. Postal je vojak, pisal je tragedije in komedije, satirične romane v prozi, potopise po vsem svetu, — plod potovanj in fantazije — polemiziral proti Descartesu, branil Kopernika in Galileija. Njegove snovi so uporabili Moliere v «Fourberies de Scapin», Voltaire v «Micromégasu», Swift v «Gulliverovih potovanjih», in legion manjših pisateljev, ki so pa zato več prepisovali. L. 1655. je Cyrano umrl, ker mu je z nekega okna priletela klada v glavo...

Razen tega konca bi torej bilo življenje njegovo prav prozaično, čeprav ne kakor njegovega kasnejšega avtorja Edmonda Rostanda, ki je pričel življenje 1868., svršil pa 1918., vmes pa napisal Les Romanesques, Cyrana, L'Aiglon in Chanteclera.

Rostand je imel več avtorske sreče ko Cyrano, kajti Cyrano je romantiko delal, Rostand jo je pa napisal. Cyrano je francoski Zagloba. Porekla je Gaskonjskega. Gaskonja, nekdanja Aquitania, je domovina pravih Galcev, še nepomešanih, pristnih. Dordonjska pokrajina Bergerac spada še v Gaskonjo. Najboljši burgundec raste tam, beli in rdeči, lepa dekleta, z živordečimi modrci in s pečami, da je veselje, ter s širokimi, lahkimi krili. Še živahnejši so pa gaskonjski fantje, ponosni, hrabri, polni fantazije in zadirčnosti, z mečem prav tako nepremagljivi, kakor z jezikom; polni doskočic in epigramov, ješč dedci in pijanci, še hujši od Zaglobe; preklinjači in kvantači, babjeki in pretepači, pesniki, idealisti, poštenjaki, — izkratka, kar je v človeku najbolj simpatičnega, to je v njih; in povrhu poznajo dolžnost, prijateljstvo, nesebičnost, požrtvovalnost itd. Iz njih je sestavljen zbor kadetov. To je četa, kakršna nima para vsi so plemiči, vsi so takšni, kakor je zgoraj opisano, in med svoje najboljše stare hiše štejejo (kralja) Henrika Navarskega iz Bearne in slavnega junaka d'Artagnana in sto drugih po krvi junakov. Da, da ne pozabim, Gaskonjec je tudi zabavljač in gnjavator, kadar se loti, in jezik ima osatast, da je Blaž Mozol napram njemu pravi trapist. Med temi tradicionelnimi hiperjunaki pa je eden, kakršnega od d'Artagnana dalje ne pozna Gaskonja. To je naš Cyrano, junak, pesnik, učenjak, vse obenem, nepremagljiv sabljač, neprekosljiv zabavljač, in duhovit!

K temu še doba dvobojev, dvora, intrige, avantur. Okolica: Stari Pariz, iz katerega je zraslo na milijone romanov, dram, komedij, epigramov, novel, pesmi in — filmov... Od Dumasa do Hugoa in še naprej do Rostanda žive cele plejade pesnikov in drugih avtorjev od velike junaške dobe renezančne Francije, od dobe Katarine de Medici, Richelieua, Mazarina, obeh Ludvikov. Doba je bila brez dvoma velika. Od nje, od obeh romanskih renesans pa do današnje ruske revolucije je ena doba evropske kulturne zgodovine, in mi smo iz te dobe. Cyrano, d'Artagnan in Basajev Nande so bratje po duhu in naši bratranci.

Rostandov lik junačine Cyrana je vzet iz tradicije in anekdote. Cyrano je bil zadnji veliki Rinaldini francoske renesanse. Neoromantik Rostand se je moral ob njem ustaviti, ga še enkrat doživeti in ga postaviti pred generacijo, ki je postala plehka, ki pa še ima smisla za humor in za gledanje v filme. Heroična je ta komedija, da, ali ne bolestno heroična; humorna je. Potem pa, ko misliš, da je vse sam smeh, takrat spoznaš, da gledaš tragedijo. Tako se igra s čustvi Galec, in šele, ko si na vrhuncu šale, čutiš, da je vse to zares.

Historični kostumi, historična okolica, dikcija, patos, habitus. Vse mora biti pristno. Naš oder ne bo za to, še dolgo ne. Manjka prav vsega, in povrhu conferenciera. Toda Cyrano se čita gladko, kakor original, in morda — boljše, izvzemši gaskonjsko koračnico, ki se prevesti ne da, na slovenščino za enkrat še ne, ker jej manjka tiste strune «smeha na konici meča».

Toda ne. Ves Cyrano je galska pesnitev, in je poslovenjena tako, da bi pred 80 leti ta prevod bil učinkoval kot božje razodetje. Tudi tista struna, ki nam še manjka, nam raste. Še en Župančič, in nam bo zrasla. Njegov prevod Rostandovega Cyrana nam je dragocen original.

Bbfl.

Dr. Ivana Tavčarja Zbrani spisi

Uredil dr. Ivan Prijatelj. V. zvezek. Izza kongresa. — Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1924. XVII. in 548 strani. Cena broš. Din 84.—, celo platno Din 100.— polusnje Din 105, poštnina Din 2.50.

»Izza kongresa« predstavlja v našem pripovedništvu docela svojevrstno umetnino tako v svoji obširni zasnovi kakor tudi v stilističnem oziru. V okvirju ceremonijalnega sijaja, ko so se ob priliki svetno-znamenitega kongresa leta 1821 obračale oči vsega sveta v Ljubljano, nam je Tavčar predstavil z njemu lastno plastiko celokupno galerijo domačih tipov ne samo iz plemiških, ampak tudi iz meščanskih, rokodelskih in celo najnižjih slojev, da ilustrirajo kulturno-zgodovinsko obeležje stare Ljubljane v predmarčni dobi. Poklical nam je v spomin tedanjo ljudsko šolo z zloglasno Kapusovo »rajtšolo«, trnovske ribiče z oblastnim Čeljustnikom na čelu, zaloške brodnike in čolnarje in nekdaj tako značilno osebo naših cest oblastnega »štongrajtarja«. Pri »špickramarici« Dagarinki se seznanimo s tedanjo slovensko meščansko družino, pri imoviti Češkovi gospe prisluškujemo opravljivim trgovskim in uradniškim soprogam, a pri veselem Andr. Smoletu rodoljubnim pogovorom maloštevilnih tedanjih naših literatov.

Enako spretno se kreta pisatelj v družbi visoke evropske gospode, med starimi ljubljanskimi patriciji, na meščanskem balu kakor tudi v skromnih predmestnih hišah. Na psihološki razvoj nastopajočih oseb Tavčar sicer ne obrača posebne pozornosti, pač pa je zasnoval celo vrsto zgodb, dogodkov in prizorov, tako da je iz prvotno nameravanega »zgodovinskega romana« nastala tekom triletnih nadaljevanj v Ljubljanskem Zvonu pestra kronika kongresne dobe. Poleg idealne, romantične ljubezni nežne Eve Luize Thurnove do Metternicha je razvil pisatelj celo vrsto ljubavnih zgodb iz meščanskih krogov. Kot vodilni slovenski napredni politik je Tavčar često krepko podčrtal protiklerikalno tendenco svoje dobe, a ideje onih časov, boja med absolutizmom in ustavnostjo, se je komaj dotaknil, kakor je sploh glavnima osebama tedanje dobe, carju Aleksandru in Metternichu, odkazal le postranski vlogi. Hotel je pač biti naš domovinski pisatelj glasnik naše stare Ljubljane. —

Pomen Tavčarjevega dela »Izza kongresa« je urednik dr. Prijatelj v uvodu vsestransko ocenil ter s to študijo podal dragocen prispevek k umevanju našega pisatelja. Uvod izpopolnjujejo knjigi dodane opombe na 67 straneh drobnega tiska, ki pričajo o brezprimerni natančnosti in vestnosti urednikovi. V njih je iz neštetih virov zajel zanimivo gradivo v ilustracijo kongresne dobe in Tavčarja samega. Zato mu bodo resni bralci nad vse hvaležni.

Knjigo se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Salust: Vojna z Jugurto

Iz latinščine poslovenil Anton Dokler. Splošna knjižnica št. 35. Tiskala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. Strani 123. Cena broš. Din 16.—, vez. Din 22.—.

S to knjižico je založba Zvezne tiskarne in knjigarne, ki se kaj marljivo giblje z izdajo različnih zvezkov svoje že dobro vpeljane »Splošne knjižnice« začela izdajati prevode latinskih klasikov. Veliko bogastvo na literarnih, zgodovinskih in drugačnih vrednotah, ki je založeno v latinskih klasikih, daje tem spisom posebno privlačnost in velik čar. Zato je nadvse hvalevredno stremljenje, ki hoče priobčiti slovenski publiki teh znamenitih spisov. Posebno vrednost imajo taki prevodi za one, ki ne obvladajo latinskega jezika, da se tako lahko v svojem domačem jeziku vglobijo v neusahljive vire, ki nam jih podajajo latinski klasiki. Tudi za one, ki poznajo izvirni jezik in posebno za dijake, ki berejo Salusta v izvirniku, bo ta veren in točen prevod odličnega humanista dr. A. Doklerja služil prav dobro kot učni pripomoček. Ker je vrhu tega knjigi dodan primeren uvod s pisateljevo biografijo in drugimi za bolje razumevanje potrebnimi zgodovinskimi in drugačnimi podatki, bo knjiga kot učni pripomoček toliko več vredna. — Knjiga se dobi v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par

Za „Dopisovanje" in „Ženitve" vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje" in „Ženitve" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujejo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Službe (dobe)

Učenca
za mesarsko in prekajevalsko obrt, sprejme Fran Golob, Ljubljana VII., štev. 50. 21025

Čevljar. prikrojevalec
z večletno prakso, se sprejme. — Leo Prostor, Gorenja vas nad Škofjo Loko. 21081

Korespondentinja
z znanjem srbohrvaščine in samostojna v vseh pisarniških poslih, se sprejme. — Naslov pove uprava „Jutra". Gospodične naj se blagovolijo predstaviti med 3. in 4. uro v pisarni tvrdke. 21171

Likarica
se išče za takoj za mojo obrt v Zagrebu. Biti mora vešča svojemu delu. Osebne ali pismene ponudbe na: Nikola Božić, Petrinjska ulica 11 v Zagrebu. Plača dobra, hrana in stanovanje v hiši. 20799

Dekle ali gospodična
k dvema otrokoma, se išče za čez dan. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Nunska ulica 8/I, (od 1.—3. ure). 21178

Več elektromonterjev
samostojnih, sprejme Jugoslovenska el. d. d. Brown Boveri, Ljubljana, Resljeva cesta 4. 21173

Službe (iščejo)

Službo za takoj
išče spretna, marljiva prodajalka, izurjena v občevanju s strankami. Cenjena vprašanja na upravo „Jutra" pod: „Marljiva prodajalka". 21130

15letno dekle
pridno in pošteno ter vajeno vsega domačega dela in tudi nekaj kuhanja, želi službe. Ponudbe pod značko „Pridna in poštena 10723" na upravo „Jutra". 21148

Prodajalka
prvovrstna moč, želi mesto poslovodkinje; prevzame pa tudi podružnico. — Cenjene ponudbe pod „Vestna" na upravo „Jutra" v Celju. 21168

Abiturient gimnazije
išče primerne službe. Naslov pove uprava „Jutra". 21159

Mlad trg. pomočnik
špecerist, išče primernega mesta. Zmožen je tudi pisarniških del. Gre tudi za skladiščnika. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Marljiv 10740". 21161

Kot postrežkinja
ali perica, iščem dela. — Naslov je pustiti v upravi „Jutra" pod šifro „Delavna 10759". 21192

Kot učenka
vstopi dekle k šivilji ali modistki. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Učenka 10751". 21188

Spretna kuharica
z večletnimi spričevali, želi premeniti službo, najraje v privatno hišo. Naslov pri podružnici „Jutra" v Mariboru pod „Spretna kuharica". 21206

Obrt

Za predtiskanje
ročnih del, se priporoča O. Fröhlich, Gradaška ulica 8, I. nadstr. — Cene nizke. — Postrežba točna. 20529

Mesarijo in gostilno
ali samo mesarijo, vzamem v najem. — Naslov v upravi „Jutra". 21119

Prodam

Motorno kolo
še dobro ohranjeno, znamke „Kokorel", se proda za Din 3500. Istotako dva moška kolesa (predvojno blago) po 1500 Din, žensko kolo za 1450 Din in trivrstna harmonika za 1600 Din. — Naslov pove uprava „Jutra" 20991

Zapravljivec
(Poni), se proda. R. Mlakar, Šiška 47. 20916

Zimska suknja
dobro ohranjena, se proda. Ogleda se med 12. in 14. uro na Starem trgu 20/III. 20731

Naznanilo!
Večja množina raznih otroških in igračnih vozičkov (ostankov posameznih vzorcev) tovarne „Tribuna", se po znatno znižani ceni proda v Ljubljani, Karlovška c. št. 4. 1933

Perje
kokošje, gosje in gosji puh ter račje, oddaja vsako množino po zmernih cenah tvrdka E. Vajda, Čakovec. 1883

Omara za obleko
in dve ohranjeni postelji, se ugodno proda. Vprašati pri Šinkovec, Pred Prulami št. 23.

Spalno opravo
ugodno prodam. Ogleda se na Cankarjevem (prej Francovem) nabrežju štev. 9/I. 21160

Damsko kolo
italijansko, proda za 1050 Din Rožanc, Slomškova ul. št. 14/II, desno. 21150

Zimski površnik
in zimski raglan, za srednjo postavo, naprodaj. Naslov pove uprava „Jutra". 21154

2 zim. ženska plašča
moška obleka in več drugih malenkosti, vse dobro ohranjeno, se po zelo nizki ceni proda na Poljanski cesti št. 49. Zanoškar. 20710

Pletilni stroj
skoraj nov, štev. 10/70, se proda za 7000 Din. Naslov v upravi „Jutra". 21167

Postelja
s peresnico (Federmadratze) se proda. Kje, pove uprava „Jutra". 21177

Elektro-motor
dynamo, type Siemens-Schuckerd, 1 PS, 110 volt, prodam za 1500 Din. Poizve se v upravi „Jutra". 21182

Otroški voziček
dobro ohranjen, naprodaj. M. Kragelj, Karlovška cesta št. 24/I (med 8.—9. uro dopoldne). 21183

Močno motorno kolo
2 cilindra, z novo pnevmatiko, lepim in novim priklopnim vozom, lahko lovsko puško (dvocevko) ter Flobert, prodam. Naslov v upravi „Jutra". 21186

Žima in peresa
(novo) za madrace, se poceni proda. — Naslov pove uprava „Jutra". 21202

Motor
z 1 PS za 300 volt napetost, istomerni tok, se poceni proda. — Na ogled: Zrinskega cesta 6, Ljubljana. 21203

Kompl. kuh. oprava
se poceni proda v Mariboru, Tvorniška 26/II. 21207

Kupim

Storže
jelove, borove ter želod in žir, kupuje Fructus, Ljubljana, Tabor 2. 19510

Kupim suhe gobe
po najvišji ceni in vsako množino. — Ponudbe z navedbo cene z vzorcem na: Ivan Sever, Velenje. 19374

GOBE in FIŽOL kupuje Sever & Komp. Ljubljana Wolfova ul. 12

JABOLKA za mošt -SUHE GOBE- kupuje 5044-a V. H. ROHRMANN Ljubljana.

Suhe gobe, brinjevo olje
in fižol kupuje po najvišjih cenah ter prosi za povzorjene ponudbe tvrdka Fr. Sirc, Kranj. 1117

8 kovin. notnih pultov
(stojal), dobro ohranjenih, kupi tamburaško društvo „Kolo" v Trbovljah. 21169

Fotoaparat
9 × 12 ali 10 × 15, kupim. Ponudbe s ceno pod značko „Objekt" na upravo „Jutra" 21148

40 m³ tramov
8/8, 8/10 cm debeline in 4 m dolžine, kupim. Ponudbe je poslati na Beograd, poštni predal 189. 21165

Kmet. pridelki

Krompir, orehi, fižol
za vagonske množine, se iščejo odjemalci. Dopise na upravo „Jutra" pod šifro „Export". 20890

Nepremičnine

Posestva,
vile, hiše, gostilne, trgovine, pekarije, žago in mlin, proda Zagorski v Mariboru, Barvarska 3. 20939

Pri prodaji posestva
dosežete priznano najboljši uspeh, če se poslužite posredovanja Realitetne pisarne «Posest», d. z o. z. v Ljubljani, Sv. Petra c. 24, pri kateri se stalno oglašajo kupci. I. 1887

Trgovska hiša
z dobro vpeljano trgovino pri farni cerkvi na deželi, se kupi. Ponudbe pod značko „Vpeljana trgovina 10733" na upr. „Jutra". 21152

Enonadstropno hišo
z vrtom, v ljubljanski okolici, poceni prodam. Ponudbe pod „Pripravna za trgovino" na upravo „Jutra". 21164

Pozor!
Na prostovoljni javni dražbi se bo prodalo v nedeljo dne 12. oktobra v Šmarju majhno kmečko posestvo. 21185

Hišo
ob Tržaški cesti, s takoj prosto prodajalno in stanovanjem, prodaja gospodarska pisarna Tribuč, Ljubljana-Glince. 21181

Lokali

Pekarno
vzamem v najem v kakem prometnem kraju. Naslov v upravi „Jutra" pod značko „Pekarna 80". 21054

Trgovina
dobro vpeljana, na prometni točki v Ljubljani, se zaradi družinskih razmer, z vsem inventarjem, prav ugodno takoj odda. Dopise pod značko „Ugodno 10660" na upravo „Jutra". 21022

Dobro idoča brivnica
se proda po ugodni ceni. — Franc Šurbek, brijač, Sv. Lenart v Slov. Goricah. 21001

Redka prilika!
Proda se delavnica, ki se z majhnimi stroški lahko izpremeni v stanovanje in 500 m² vrta za 150.000 K. Polovica takoj, drugo po dogovoru. — Naslov pove uprava „Jutra". 21060

Pisarna s skladiščem
v središču Maribora, se odda. Ponudbe na oglasni zavod J. Sušnik, Maribor. 21070

Stanovanja

Kdo bi zamenjal
svoje stanovanje v Kranju z mojim v Ljubljani? Oglasi na upr. „Jutra" pod šifro „Stanovanje 10651". 20972

Stanovanje
2 sobi s pritiklinami, v novi vili, se odda takoj za posojilo, proti vknjižbi na prvo mesto. Ponudbe z navedbo kapitala na poštni predal 103. 20814

Na hrano in stanovanje
se sprejme dijak ali gospodična k boljši družini. Naslov pove uprava „Jutra". 21131

Solidna dama
sprejme na stanovanje in hrano učenko, blizu obrtne šole — Valjavčeva ulica 21, Trnovo. 21101

Kot sostanovalec
se sprejme gospod na hrano in stanovanje. Naslov pove uprava „Jutra". 21155

Krasno stanovanje
opremljeno, s kuhinjo na plin, se proti odstopnini takoj odda. Naslov pove upr. „Jutra". 21158

Kot sostanovalec
se sprejme gospod na hrano in stanovanje v Gosposki ulici št. 3/I, levo. 21159

Stanovanje
soba in pritikline, se odda proti odškodnini. Naslov v upravi „Jutra". 21184

Soba z zajtrkom
se odda gospodu. Naslov v upravi „Jutra". 21191

Manjše stanovanje
se išče za november. — Na najemnino se ne gleda. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „November 10752".

Dijak
se sprejme na stanovanje z zajtrkom (elektr. luč). — Naslov pove uprava „Jutra" 21205

Kapital

100 delnic
Ljubljanske kreditne banke, 250 delnic Slavenske banke, prodam pod značko „Kdor več plača" na upr. „Jutra" 20938

Posojilo
150.000—200.000 Din, se odda po zmernih obrestih, toda le proti absolutni varnosti in vknjižbi na prvo mesto. Vrednost realitete ima znašati vsaj trikratno nominale posojila. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Varnost zajamčena 10712". 21106

Naročajte, čitajte in razširjajte „JUTRO"!

Iščem agilnega

družabnika-strokovnjaka

za manjše industrijsko ali trgovsko podjetje kakršnekoli stroke z nekaj kapitalom. Krasni lastni obratni prostori na razpolago. Event. se stavba proda. Stroka in druge podrobnosti naj se po možnosti navedejo. — Ponudbe pod šifro „Industrija" na upravo lista. 5092-a

Idealno posestvo

9½ orala zemlje z vinogradom, vilo, gospodarskim poslopjem, 15 minut od postaje Konjic, vozna cesta, z vsem letošnjim pridelkom in kletarskim inventarjem se zaradi starosti **ugodno proda.** Naslov pove uprava „Jutra" v Mariboru pod šifro **„Vinograd"**. 4983-a

Dopisovanje

Lepoto
dosežete samo, ako uporabljate Eta-preparate in aparate. Očko, Novi Sad, Futoški put 131. — Cenik brezplačno. 21006

Klopca.
Ultimatum prejela. — Zrem usodi v obraz. 21163

«Fortuna»
Dvignite nemudoma pismo v upravi „Jutra". 21162

Dobro izurjena šivilja
skrbna gospodinja, želi znanja z gospodom srednje starosti. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod „Res dobra gospodinja 11762". 21190

Listek sem prejel
v nedeljo prepozno. Prišel sem šele dopoldan. — Čakal sem v nedeljo od 2.—5. in v ponedeljek od 2.—4. — Pošlji gori. Nestrpno čakam. 21204

Mladenič
simpatičen, premožnih staršev, akademik, išče resnega znanja z mladenko staro od 17—19 let. Premoženje postranska stvar. — Cenjene dopise pod „Večna ljubezen 10753" na upravo „Jutra". 21187

Ženitve

Mlada osam. Gorenjca
želita radi pomanjkanja znanja dopisovati z gospodičnami resnega in tajnega značaja. V slučaju medsebojne simpatije poznejša ženitev. — Resne ponudbe s sliko na upravo „Jutra" pod značko „Stanko in Žarko". Tajnost zajamčena. 21027

Glasba

Glasovir
ceno proda radi pomanjkanja prostora Franjo Kopač, Kranj. 21030

Pianino
se ugodno proda. Naslov v upravi „Jutra" pod značko „Pianino 108". 21057

Razno

Zdravniški zavod
vila dr. Pečnik, penzija z zdravnikom, Sečovo, pošta Rogaška Slatina. Za notranje in razne lahke pljučne bolezni (Liegehalle, Diät-, Liege-, Mastkuren). — Celo leto odprto. — Zdravnik dr. Pečnik. Prospekti. 19700

Fina krojaška dela
(veliki kosi), se oddajo na dom, dvema prvovrstnima krojačema ali pomočnikoma — Le dobri delavci naj se zglase v modnem salonu Štefan Grmbač, Dvorni trg št. 3. 21176

Maserka
se priporoča cenj. damam, posebno za negovanje lica. Pridem na dom. — I. R., Škofja ulica 13, pritličje. 21172

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji
„Vrt", Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor. — Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. — Plemenite vinske trte na amerikanskih podlogah, kakor tudi cepe in podloge iste. — Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno okrasno grmovje in drevje imamo celo leto. Zahtevajte cenike! 21044

Vino
motno, zavreto, kakor tudi druge vinske bolezni se ozdravi. Vzorec je prinesti s seboj ali ga poslati. — Naslov pove uprava „Jutra" 20829

Dobre direktne zveze
iščem za oddajo raznih juta vreč v večji množini. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Vreče". 20477

Oni gospod
ki je kupil svetlorjavega psička na Poljanski cesti, se naproša, da vrne žival prostovoljno proti vrnitvi kupnine pri portirju hotela „Štrukelj". 21146

Zamenjam avto
(osebni) „Daimler", 9/27 KS, izvrstno ohranjen, za manufakturno blago. Naslov pove uprava „Jutra". 21199

Trboveljski premog 1920
drva
koks
angleški premog
šlezijske brikete
dobavlja „Ilirija" tu, Kralja Petra trg 8. Telefon 220. Plačilo tudi na obroke.

Kupujem velike množine **zobotrebcev**

Pogajal bi se samo z direktnimi izvozniki. Zahtevajo se najnižje cene. Vzorce z označbo cen je poslati na **Augusto Fini** Via Lame 6. Bologna (Italija)

Toplo priporočamo knjigi
A. Novačan **Samosilnik** Vez. 48 Din, broš. 40 Din pošt. 1·50 Din
I. Lah **Angelin Hidar** Vez. 32 Din, pošt. 1·50 Din
Naročite pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Pesniški zbirki
Fr. Zbašnik **-PESMI-** Vez. 21 Din, broš. 9 Din pošt. 1·50 Din
A. Debeljak **SOLNCE in -SENCE-** Vez. 15 Din, broš. 9 Din pošt. 1·25 Din
TISKOVNA ZADRUGA Ljubljana

Veridicus

Pater Kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

52

* * *

Odkar sem te imel poslednjič pred seboj, moj dnevnik, je minilo mesec dni.

Malo časa, a koliko in kako čudovito se je medtem izpremenilo! Kakor sanje se mi zdi vse, kar je za mano — le nekaj tednov, a že tako daleč.

Da, va banque — svojo zadnjo karto sem bil izigral. Za poslednji očetov blagoslov. Ob moji roki naj bi se preselil s tega sveta trpljenja, solz in krivic v večno blaženstvo. Te želje mu nisem mogel odreči, in Bog me zato ne obsodi. Za človeško sodbo pa se ne menim . . .

Ko sem vstopil v očetovo sobo, sem videl le drhteče roke, ki so se iztezale k meni.

«Janez, samo da si prišel! Zdaj rad umrjem!» — In očka me je poljubil. Od mojih otroških let ni tega več storil.

«Konec je z mano. Za vašo materjo grem. Samo tebe sem še čakal. Da moliš z mano in mi zatisneš oči,» je dejal.

Jaz pa sem drgetal. Moj oče, nekdaj orjak, zdaj čisto drobčen kupček kosti, belolas kakor ovčica, je ležal pred mano. Samo še senca, a duševno čudovito bister.

«Ne, ne očka. Še ni konca — še si opomorete,» sem ga tolažil in božal po koščenih rokah.

«Dozorel sem — samo za v grob sem. Nič se ne bojim umreti. Dovolj dolgo sem živel . . . Za vse Bogu hvala! Lepo smo se imeli včasih . . . srečen sem bil. Bog ti poplačaj vse, kar si storil zame . . . in tudi vse, kar si storil drugim ljudem . . . Vesel sem bil, ko sem videl, kako so te radi imeli povsod . . . Zmerom sem slišal, da ni boljšega in modrejšega duhovna od tebe. In sem bil zato še posebno srečen . . . Krivico so ti storili, da si moral vendarle v klošter. In krivic še ni konec . . .»

«Saj sem šel sam, očka!»

«Vem, sam . . . Ušel si jim v klošter. Drugega ti ni kazalo. Zakopal si se sam živ v grob. Vem . . . Iz nevoščljivosti, ker si bil modrejši povsod in priljubljen, samo zato so te preganjali. Ker nisi hotel uganjati politike v crkvi, so te mrzili . . . Pijanec, nečistnik, pretepač, slepar . . . vse, vse bi bil lahko, — vse grehe bi ti odpustili. Ker pa si učil ljudi le ljubezni, odpuščanja, potrpljenja drugega z drugim, so te sovražili in preganjali . . . Toda Bog je pravičen in njegova plačila ti ne vzame noben fajmošter in noben škof . . . Tudi zdaj slišim o tebi samo lepe novice . . . kakšen izvrsten pridigar si, kako se ljudje tarejo v cerkvi, kadar stojiš na leci, kako lepo orglaš . . . vesel sem, kadar slišim to. A srečen nisi. Vem . . . Tako bled si; slab si videti».

«Vso noč sem se vozil, očka.»

«Ne samo zato. O, vse vem . . . Pa lačen si? — Ej, Micika, Urška, dajta mu, no . . .»

Utrudil se je. Že več dni ni govoril toliko. Hipoma je zaspal. Na obrazu pa mu je ležal nasmehljaj, dasi je hropeč sopel in so pljuča delovala očividno le še z naporom.

Umil sem se in hitel v frančiškansko cerkev maševat. Ko sem se vrnil, je očka spal še vedno.

Urška me je pozvala, naj grem zajtrkovat. Šel sem v Jožefovo stanovanje in tam sem našel Minko. Samo roko sem ji stisnil in govoril le z Urško. Bližajo se ji težki časi. Žal ji je, da dedek ne bo mogel več pestovati vnukinje. Tako se je radoval punčke, saj je bil trdno prepričan, da bo to pot dekelce in ne deček.

Jože je bil na delu in Tone v svoji delavnici; Janezek pa je odšel že zgodaj na pašo s svojo kozo.

Ko je odšla Urška na drugo stran veže poslušat, ali očka še spi, sem povedal Minki:

«Ušel sem iz samostana. Prior me ni pustil niti k umirajočemu očetu. A molčite! Prestal sem že toliko nasilja, prestanem še to — menda zadnje.»

«Moj Bog! In zaradi mene vas niso pustili!» je zaječala. — «Groza me je —»

«In če se ne vrnem več tja?» sem vprašal.

«Oh!» je vzkipela, me hrepeneče pogledala, a takoj povesila oči in sklenila roki.

«Ljubezni je vse mogoče. Sama si rekla tako. In minole tedne sem v samoti toliko razmišljal o tem . . . Minka, ako se ne vrnem več v samostan, ako vržem stran to kuto, ali imaš dovolj moči v sebi, da greš z menoj, da začneva skupaj kot ena duša novo borbo z življenjem?»

«Grem . . . kamorkoli . . . Janko, Janko!»

Objel sem jo, pritiskal nase, poljubljal na sence, na čelo, na lica in šepetal:

«Ljubim te nad vse na svetu, ti dobro moje dekle!»

Ona pa mi je ovila roke okoli ramen in me poljubila na usta. Zameglilo se mi je . . . od razkošja sem zavzdihnil . . . usta so se držala usten, telo se je priželo k telesu . . . brezkončna, nepopisno razkošna minuta . . .

Tedaj se je zgodil čudež! Zunaj so se odprla vrata očetove sobe. Vračala se je k nama Urška. Minka je sedla in si zakrila obraz, jaz pa sem stopil k oknu in se sklonil nad lončke s cveticami.

«Očka so se zbudili. In pomislita, kakšne so se iznebili!» je pripovedovala Urška. Po glasu sem čutil, kako komično se ji zdi očkova govorica. «Dejali so: ‚Janez in Micika bi bila najsrečnejši zakonski par. O, če bi bilo to mogoče, bi bilo konec vsega trpljenja'!»

Planila sva: «To so rekli?!»

«Hahaha! Mislila sem že, da se jim blede, — a so govorili čisto pametno in resno!»

Vsi trije smo hiteli k očetu: Urška z glasnim smehom, midva radostno razburjena in prešunjena po očetovi misli . . . sam Bog jim jo je vdihnil prav v istem trenutku, ko sva tudi sama sklenila, da storiva konec vsem mukam in se združiva makar proti vsemu svetu.

«Glejte, očka, vsi se smejemo vašim besedam!» je dejala Urška. «Bolni ste, a še zmerom ste tak šaljivec.»

«Neumna si, Urška,» je odgovoril očka. «Kar sem mislil že toliko let, sem ti povedal. In tudi vama rečem: nesreča je, da je Janko duhoven. Dandanes noben poštenjak ne more biti in ne sme biti duhoven. Ako pa le mora biti, je hujši mučenik, kakor oni prvi kristjani, ki so jih kot baklje zažigali in jih zverinam metali v žrelo . . . Janko in Micika bi bila lahko najsrečnejši zakonski par, tako pa sta kakor na križu razpeta, a ne moreta ne živeti, ne umreti.»

Nosim perilo, kravate, rokavice, nogavice itd. od tvrdke A. Šinkovec nasl. H. Soss Ljubljana, Mestni trg 19.
1910a III

Knjigovodja-bilancista

samostojno moč, po možnosti neoženjenega, išče za takojšnji nastop **Konzervna tovarna „Globus", d. d. na Vrhniki.** Plača po dogovoru. — Reflektira se samo na prvovrstne moči s prima-referencami.
5085a

ADVOKAT
Dr. Henrik Tuma
naznanja, da je **odprl pisarno**
na Dunajski cesti štev. 17/I.
5054a

Ažurira in entla
volno v vseh barvah 1903/a
Toni Jager-Černe
Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Spretnega 5078/a
mlinskega zastopnika
ki ima kapital in je pri odjemalcih dobro uvedeu, išče jugoslovanski proizvajanja zelo zmožen mlin. Ponudbe s šifro **„Mlinski zastopnik V-86"** sprejema **Interreklam, d. d., oglasni zavod v Zagrebu, Palmotićeva ulica št. 18.**

Viktor Črnko
uradnik Kranj. ind. družbe
Mija Črnko
roj. Lukman
poročena
Ljubljana Jesenice

Velika izbera najnovejših modelov in klobukov iz klobučine (filc) vedno v zalogi v modnem salonu
Ida Škof-Wanek naslednici
Ljubljana, Pod Trančo št. 2
Predelovanje in preoblikovanje damskih klobukov.
1932 a
Točna postrežba! Priznano solidne cene!

VZAMEM V NAJEM
VEČJE POSESTVO
s 50 do 140 oralov zemlje, stanovanjsko hišo, hlevi in gospodarskim poslopjem, ne predaleč od kake železniške postaje. Posestvo mora biti na razpolago edinole najemniku in mora biti na njem prostora za 40 glav živine. Ponudbe z natančnim popisom posestva in razmer ter z navedbo oddaljenosti od postaje nasloviti je na oglasni zavod Voršiča naslednik, Maribor, Slomškov trg 16. 5016a

ALOMA COMPANY
anončna in reklamna družba z o. z.
Centrala: **LJUBLJANA** Kongresni trg 3
Filijalka: **BEOGRAD** Kolarčeva 7
Generalno zastopstvo za Italijo:
G. Cehovin, Trst, Viale XX Settembre 65
Oglase po originalnih časopisnih tarifah za vse tu- in inozemske časopise
Adrese trgovskih, industrijskih in drugih podjetij, garantirano pravilne
Plakatiranje
v Ljubljani, Beogradu in ostalih mestih Jugoslavije, železniško plakatiranje po vseh jugoslov. železniških postajah
Kinoreklama v Ljubljani kakor tudi v drugih jugoslovanskih kinematografih
Informacije trgovskega značaja iz Jugoslavije kakor tudi iz drugih držav
Zastopstvo intern. veleselmov
Ljubljana, Praga, Liberec, Gradec; prodaja legitimacij in tozadevne informacije
4874a

Najnovejši izum
da se stari, že obledeli jedilni stoli, klubske garniture, fotelji itd., ki so preoblečeni z usnjem, lahko nanovo prebarvajo in pridejo do prvotne barve, ima
DRAGOTIN PUC
tapetnik v Ljubljani Kolodvorska ulica 18.
4091a

Naročajte, čitajte in razširjajte dnevnik „JUTRO"!

5037a **Sprejme se**
hotelska sobarica
zmožna kavcije. — Vpraša se Hotel Strukelj.

Išče se rezbarski pomočnik
mešane stroke, v glavnem za pečate, štampilje iz medi, za napisne medene plošče in jeklene štance. Prednost imajo oni, ki so vajeni tega dela tudi v zlatu in srebru (Flachstich). Nastop takoj ali v 14 dneh. Plača dobra. Stalno nameščenje. Ponudbe pod šifro „Zagreb II-894" na Interreklam, d. d., oglasni zavod, Zagreb, Palmotićeva 18.

Razpis. 5084/a
Podpisani okrajni zastop razpisuje
službo cestnega mojstra.
Pravilno kolkovane prošnje je predložiti okrajnemu zastopu najkesneje do **20. novembra 1924.** Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, nravno izpričevalo, družinski izkaz, oziroma samski list, zadnje šolsko izpričevalo, izpričevalo usposobljenosti za to službo in dokaze o dosedanjem službovanju.
Nastop službe in plača po dogovoru.
Okrajni zastop v Ormožu,
dne 4. oktobra 1924.

Zadružna hranilnica
registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.
v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 19
sprejema vloge na **hranilne knjižice** in **tekoči račun** ter jih obrestuje najugodneje.
Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.
Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi. 1853a

Tužnim srcem naznanjamo, da je naš edini preljubljeni sinček

Mišo Semolič

danes po kratki a mučni bolezni sladko zaspal. Pogreb nepozabnega se bo vršil dne 8. t. m. ob pol 4. uri popoldne na pokopališče Pobrežje.

Maribor, 6. oktobra 1924.

ŽALUJOČI OSTALI

SINGERJEVI ŠIVALNI STROJI
SINGER ŠIVALNI STROJI so na vsem svetu poznani kot najboljši
Singer šivalni stroji, Bourne & Co., New York 709/a Prodaja na obroke
Ljubljana, Šelenburgova ul. 3
Centrala za SHS: Zagreb Marulićeva ul. 5
Zastopstva v vseh mestih